

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Priloge »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Z RAZŠIRJENE SEJE OKRAJNEGA ODBORA SZDL

VOLITVE - mobilizacija za nadaljnji razvoj socialistične demokracije

Vsaka občina lahko s ponosom pokaže pridobitve dosedanje socialistične graditve — Predvolilni čas je treba kar najbolje izkoristiti za to, da bodo volivci jasno spoznali našo celotno politiko in njene pozitivne sadove — Volitve naj bodo manifestacija enotne akcije vseh delovnih ljudi — Več žena in mladine v občinske ljudske odbore

Minulo sredo je bila v Kopru razširjena seja okrajnega odbora SZDL, ki jo je vodil predsednik Albert Jakopič-Kajtimir in ki so se je razen vseh odbornikov udeležili tudi posamezni predstavniki Združenja rezervnih oficirjev, sindikatov, društva žena in drugih organizacij. Obširno so razpravljali o pripravah na jesenske volitve v občinske ljudske odbore in v okrajni ljudski odbor. Po referatu predsednika Alberta Jakopiča ter dopolnitvah posameznih odbornikov je okrajni odbor postavil glavne smernice, po katerih se bo SZDL v koprskem okraju lotila predvolilnih priprav. Razen tega pa je okrajni odbor SZDL nakazal tudi okvirni spored proslav v počastitev obletnice osvoboditve in priključitve Slovenskega Primorja.

Jesenske volitve v občinske ljudske odbore in v okrajni ljudski odbor so za nadaljnji razvoj socialističnih odnosov ter za razvoj našega komunalnega sistema očitno tako važne in pomembne, da jim bodo okrajni odbor ter občinski in vaški odbori SZDL

namenili vse svoje sile. SZDL bo že v predvolilni dobi politično mobiliziral vse delovne ljudi, tako da bodo potem volitve le še izraz enotne volje in akcije, izraz pripravljenosti delovnega človeka, da z zavestjo in notranjim prepričanjem nadaljuje razvoj socialistične demokracije, ki je že doslej prinesla v naše novo življenje tolikanj dobrih, žlahtnih sadov.

SZDL pojde v koprskem okraju na volitve s čim jasnejšo podobo o vsem, kar se je bilo doslej dogodilo, o vsem, kar je bilo doslej ustvarjenega in kar je prispevalo k temu, da smo premagali še tako občutne težave in prešli v miren razvoj in graditev komunalnega sistema. V okraju ni občine, v kateri bi delovni ljudje z največjim ponosom ne mogli pokazati na očitne pridobitve dosedanje socialistične graditve.

In politično bo povsem pravilno, da v predvolilnem obdobju na vse te stvari pokažemo, toda ne zategadelj, da bi iskali hvale svoji politiki, ampak dali našemu delovnemu človeku, našemu volivcu priznanje in ga utrdili v občutku, kako pravilna je bila dosedanja pot in kako vidne in žlahtne sadove so rodili naši dosedanja delovni napor. Po vseh občinah je na malone vseh

področjih ustvarjenih tolikanj pridobitev, da je razlika med nekdanjim in sedanjim življenjem tako očitna, da tega nihče ne more prezreti in da lahko samo še najbolj zaslepljeni zlohotnež dvomi v to, da bi socialistična demokracija ne vodila delovnega človeka v srečno življenje. V svojih dnevnih naporih prepogosto pozablamo na to, kar smo v teh letih že ustvarili in kar že imamo in uživamo, bodisi v industrijskih središčih, bodisi na podeželju. Razvojna pot nas žene neprestano naprej, tako da vidi-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pred VI. kongresom LMS

V okviru priprav za VI. kongres LMS, ki bo prihodnji mesec v Celju, so mladinske organizacije koprskega okraja razpisale več predkongresnih tekmovanj. Med najbolj delavne aktivne v našem okraju sodi brez dvoma mladinska organizacija v piranski ladjedelnici, saj je 30 njenih članov doslej napravilo 250 prostovoljnih delovnih ur za ureditev športnega igrišča, skoraj vsi so aktivni člani drugih družbenih organizacij, sedaj pa zaključujejo priprave za tečaj, na katerem bodo tisti vajenci, ki imajo slabe učne uspehe, dobili potrebno pomoč v študiju.

Člani mladinske organizacije ilirsko-bistriškega podjetja Lesonit so si te dni ogledali delovni proces tovarn Arrigoni in Mehano-tehnike v Izoli ter skupno z mladinci podjetja Topol sodelovali pri ureditvi športnega igrišča v Ilirski Bistrici.

O nekaterih najbolj perečih

problemih v zvezi z delom mladinske organizacije so razpravljali v Dutovljah. Na zadnjem sestanku so se tudi pomenili, kako bodo dogradili športno igrišče in sprejeli sklepe o izvajanju kulturno-prosvetnega dela na vasi.

Tudi obvezniki predvojaške vzgoje koprskega okraja, ki so te dni zaključili svoje redno letno taborjenje, so se vključili v predkongresno tekmovanje. V zadnjem tednu so namreč priredili

več tekmovanj v nogometu, odbojki, lahki atletiki in v streljanju z zračno puško. Ob zaključku tekmovanj pa so imeli ob tabornem ognju zborovanje, na katerem so se seznanili z nalogami mladinske organizacije ter pomenom VI. kongresa LMS. Brigadirji-graditelji brkinske ceste pa so razen predavanj o zgodovini mladinskega gibanja in športnih tekmovanj v počastitev Kongresa povečali delovni učinek.

Letošnji pomorski promet

Do junija, to se pravi v prvih petih mesecih letošnjega leta, je šlo skozi naša pristanišča 3,6 milijona ton vsakovrstnega blaga. To je precej večji promet blaga kot v istem razdobju lanskega leta. Posebno se je dvignil uvoz v Jugoslavijo po morju, ki je dosegel 1,7 milijona ton. Kabotažnega prometa je bilo 827 tisoč ton, mednarodnega tranzita pa 373 tisoč ton.

Prvo mesto v tovarnem prometu zavzema premož (860 tisoč ton). Tri četrtine tega je bilo uvoženega, drugo pa odpade na kabotažo in tranzit. Na drugem mestu je žito (670 tisoč ton), da-

lje rudnine (390 tisoč ton), cement (290 tisoč ton), nafta (220 tisoč ton), gradbeni material (115 tisoč ton), les (137 tisoč ton) itd. Levji delež ladijskega tovarnega prometa je šel skozi Reko (1,7 milijona ton raznega blaga) sledi pa ji Split s pol milijona ton prometa.

OBČINSKI PRAZNIK SEŽANE

Slavnost v Zg. Branici

V sredo, 28. avgusta, na prvi občinski praznik sežanske občine, je ObLO Sežana imel svečano sejo v Gornji Branici, kjer je na ta dan pred šestnajstimi leti bil položen temelj NOB v sežanski občini. Slavnostni govor ob tej priložnosti je imel predsednik Alfonz Grmek, ki je orisal tudi povojni gospodarski razvoj in napredek sežanskega področja.

V Branici se je nato razvil pravo ljudsko slavlje. V nedeljo, 1. septembra, pa bo za zaključek letošnjega praznovanja občinskega praznika v Sežani veliko zborovanje, na katerem se bodo zbrali razen Kraševcev tudi gostje in udeleženci iz vsega koprskega okraja, najavljenih pa je tudi precejšnje število Tržačanov. Prireditelji so pripravili ob tej priložnosti izredno bogat in pester kulturni in zabavni program. Pričakujejo, da se bo v nedeljo zbralo v Sežani nad 10.000 ljudi.

VOLITVE V LJUDSKE ODBORE SO PRED NAMI

Neodložljiva naloga

Smo pred splošnimi volitvami v občinske in okrajne ljudske odbore. Te bodo letos 20. oktobra za občinske zore, 26. oktobra pa za zore proizvajalcev občinskih ljudskih odborov, v proizvajalni skupini industrije, trgovine in obrti, 27. oktobra v proizvajalni skupini kmetijstva in 5. novembra v okrajne ljudske odbore.

S temi volitvami bomo izpopolnili našo komunalno ureditev v dveh smereh. Predvsem bomo povečali možnost neposrednega sodelovanja proizvajalcev v občinskih ljudskih odborih, hkrati pa tudi omogočili tesnejšo zvezo med občinskimi ljudskimi odbori in gospodarskimi organizacijami, oziroma organi delavskega upravljanja. To bo doseženo s tem, da bo v sestavi občinskega LO poleg sedanjega splošnega političnega predstavniškega telesa vpleten še zbor proizvajalcev občinskih ljudskih odborov. Tako se ljudska oblast v občini bistveno izpopolnjuje v smeri nadaljnega razvijanja sistema socialistične demokracije. To je posledica velikega napredka v razvoju naše komunalne ureditve, v kateri občina kot komuna postaja vse bolj osnovna politično-teritorialna in obenem družbeno-ekonomska enota našega celotnega mehanizma družbenega samoupravljanja.

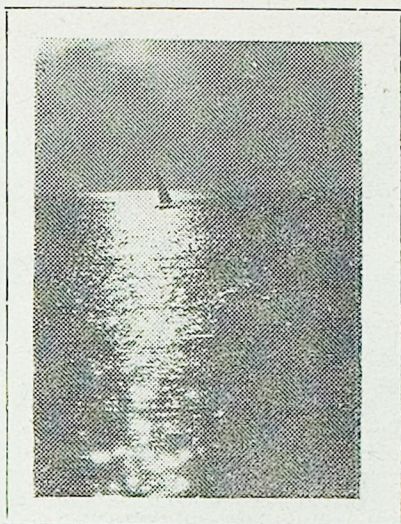
Sprememba je nastala tudi v drugačnem načinu volitev odbornikov okrajnih LO, ki sicer obdrže svoja dosedanja dva zbora. Sistem neposrednih volitev v okrajne LO je zamenjan z delegatskim sistemom, po katerem pošiljajo v predstavniško telo okraja svoje delegate občine, ki dejansko sestavljajo okraj preko svojih ljudskih odborov. Velik del funkcij okraja je že itak prenešen na občine, s tem pa okraj v resnici vse bolj v pravem pomenu besede postaja skupnost občin.

Osnovne organizacije Socialistične zveze delovnih ljudi in občinski ljudski odbori so se že začeli pripravljati na ta pomemben politični dogodek. Med prvimi nalogami občinskih LO, poli-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Včeraj, 29. avgusta, se je na Premu poslovila zadnja izmena mladinskih delovnih brigad, ki so sodelovali v letošnji akciji izgradnje Brkinske ceste. Podrobnejše poročilo o priskrbenem slovesu Brkincev od mladih graditeljev, ki so odšli na svoje domove in v šole, bomo prinesli v prihodnji številki. Na sliki je mladinska trojka pri delu na cesti — mlada, ko bron zagorela telesa kipljo moči in zdravja, dobro pripravljena na umske napore prihodnjih mesecev.

Vzdržujmo pristaniške naprave

Koprsko pristanišče nudi danes kaj žalostno sliko, kajti lukobran starega pristanišča niti ob koncu druge svetovne vojne ni bil v tako žalostnem stanju kot sedaj. Od regatnega stolpa pa do glave pomola je parapečni zid popolnoma razrušen, veliki kvadri ležijo raztreseni po ploščadi pomola, dober del zidu pa je v morju med varovalnim kamenometom. Tudi sama operativna obala na lukobranu je močno poškodovana zlasti na glavi valobrana, kjer je odneslo razburkano morje več velikih klesancev, tako da so razgaljeni temelji svetilnika. Zaradi poškodovane obale in nametnega kamenja pristajanje ladij ob polovici ca. 160 m dolgega lukobrana ni mogoče.

Tako je koprsko pristanišče, kateremu že tako primanjkuje operativne obale za pristajanje ladij, za nekaj časa oropano skoraj 80 m dolgega dela lukobrana, kjer je morje globoko okrog 4,5 m. Do takih težkih poškodb v koprskem pristanišču je moralo priti, saj je luška izpostava v Kopru stalno opozarjala in v svojih poročilih luški kapitaniji v Piranu in preko nje Upravi pomorske oblasti severnega Jadrana na Reki sporočala nujnost popravila, predvsem pa rednih vzdrževalnih del na pomorskih zgradbah v pristanišču.

POPRAVEK

V zadnji številki Slovenskega Jadrana se je v članku »Nazadovanje izvoza ribjih konzerv«, objavljenem na tretji strani, vrnila neželjena pomena. Članek navaja izvozne količine v tonah namesto pravilno v kilogramih.

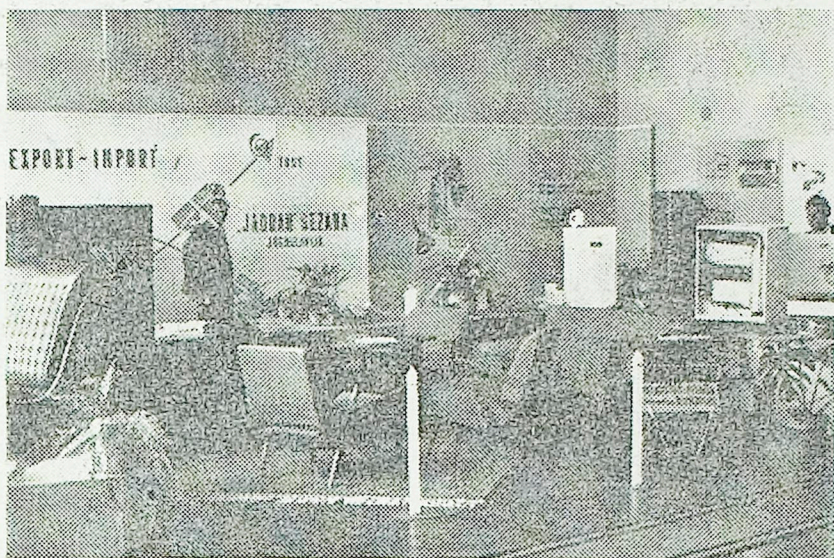
Če bi bile obalne zgradbe pravilno in redno vzdrževane, bi do takih poškodb, ki so nastale v viharju 14. avgusta letos, ne moglo priti.

Zato se nehoti sprašujemo, kdo je kriv za tako neodgovorno ravnanje z ljudskim premoženjem, saj bomo morali sedaj porabiti mnogo več finančnih sredstev za popravilo lukobrana, kot bi jih porabili pred pol leta, ko se je toliko govorilo o popravilu in celo razširitvi tega objekta. Gotovo pada največji del odgovornosti na Upravo pomorske oblasti severnega Jadrana na Reki, ki vsa leta po osvojitvi, zlasti pa že tri leta po priključitvi, ni znala najti potrebnih sredstev za vzdrževanje in popravilo.

Samo pogledjmo stanje pristanišča v LR Sloveniji, pa bomo videli, da niso nikjer ob jugoslovanski obali tako obupne razmere. Pomol v Portorožu je treba dograditi, saj je samo na pol obnovljen in se je leseni provizorij že pred dvema mesecema delno porušil, tako da je pristajanje oteženo. V Piranu je nujno potrebno popraviti kamenomet, da ne bo prišlo do večjih poškodb na obali, lukobran v Izoli se gradi že vsa leta po priključitvi, v Kopru pa je bil lukobran že dolgo potreben popravila. Sedaj je stvar v Kopru tako pereča, da ovira promet, v Nikolaju je podrt lesen pomol, enako v Strunjanu.

Kateri obalni kraj v Slovenskem Primorju se lahko pohvali, da ima v redu zgrajeno in vzdrževano pristanišče? Veliko je kriva tudi luška kapitanija v Piranu, ki ni znala prikazati nujnosti obnove, popravila in vzdrževanja pristanišča na svojem področju. Tako stanje je slabo spričevalo poslovanja naše pomorske uprave in nudi domačinu in tuju žalostno sliko zanemarjenega obmorskega področja. Posebno neprijetna je stvar zato, ker je Slovensko Primorje na meji naše domovine in vsak turist, ki pride iz Trsta v Jugoslavijo, bodisi z ladjo, bodisi z avtom, dobi slab vtis, katerega se nato prav težko znebi. In prav zato, ker smo na meji, lahko smatramo, da tako zanemarjanje s strani pomorske uprave ne posega samo v gospodarsko, temveč tudi v politično področje. Zanemarjanje in zapostavljanje naših pristanišč ter istočasno ukinjanje rednih potniških pomorskih prog ob slovenski obali mora končno prenehati in je treba tako stanje čimprej popraviti.

M. G.

Del gospodarske razstave v telovadnem domu TVD Partizana v Sežani. Razstava je bila odprta minulo nedeljo kot uvod v praznovanje občinskega praznika in je pregled gospodarskih dosežkov sežanske občine v zadnjem obdobju. Slika kaže oddelek, kjer imajo razstavljene svoje izdelke obrtniška podjetja, sežanska mlekarina in trgovska podjetja.

Zasluzeno priznanje

Ob III. Mednarodnem vinskem sejmu v Ljubljani bo XXXVII. plenarno zasedanje Mednarodnega urada za vino

Na pobudo Zveznega izvršnega sveta FLRJ je komite Mednarodnega urada za vino, ki ima svoj sedež v Parizu sklenil, da bo njegovo 37. plenarno zasedanje v Ljubljani med 1. in 6. septembrom, to je v času III. mednarodnega sejma vin. Tega zasedanja se bodo udeležili razen državljanov tudi zastopniki dežel, kjer je proizvodnja vina dokaj močna in številni opazovalci, predstavniki mednarodnih organizacij in ustanov, ki so neposredno zainteresirani nad proizvodnjo vin.

Svojo udeležbo na tem plenarnem zasedanju so prijavili vinogradniški in vinski strokovnjaki iz Argentine, Avstrije, Bolgarije, Češkoslovaške, Čileja, Francije, Alžira, Grčije, Italije, Luksemburga, Madžarske, Maroka, Nizozemske, Portugalske, Romunije, Švice, Tunisa, Turčije, Sovjetske zveze, Urugvaja in Jugoslavije, ker so te države članice Mednarodnega urada za vino, in predstavniki Avstrije, Belgije, Brazilije, Danske, Finske, Irana, Izraela, Japonske, Južnoafriške Unije, Libanona, Norveške, Peruja, Švedske, Velike Britanije in ZDA. Zasedanju bodo prisostvovali tudi odposlanci Mednarodne komisije za kmetijstvo, Mednarodnega inštituta za hladilno tehniko, Evropske in Sredozemske organizacije za zaščito rastlin, Združenja mednarodnih uradov za zaščito industrijske, literarne in umetniške lastnine, Evropske organizacije mednarodnega sodelovanja, FAO, Mednarodne organizacije kmetijskih predelovalcev, Mednarodne trgovinske zbornice, Evropske kmetijske federacije itd.

Sovpadanje 37. plenarnega zasedanja komiteja Mednarodnega urada za vino s III. mednarodnim vinskim sejmom v Ljubljani, je brez dvoma priznanje kakovosti naših vin, ki so si že ustvarila svetovni sloves.

Ob koncu letošnjega prvega polletja so znašali POTROŠNIŠKI KREDITI 55.799 MILIJONOV DINARJEV, to je za 29 milijonov dinarjev več kot lani v istem času. Skoraj 96% vseh potrošniških kreditov so posojiljemalci porabili za nabavo industrijskega blaga, predvsem za električne stroje za gospodinjstvo.

V PIRANU PRVA AVTOMATSKA TELEFONSKA CENTRALA V OBALNIH KRAJIH

Prva stopnica

V soboto popoldne so v Piranu v navzočnosti zastopnika zvezne generalne direkcije PTT inž. Kostiča in zastopnika republiške direkcije PTT tovariša Cerkevnik s skromno slovesnostjo izročili prometu piransko avtomatsko telefonsko centralo z 200 priključki. S to otvoritvijo je naenkrat prvi korak k uresničitvi obsežnega načrta avtomatizacije telefonskega prometa v večjih letoviških krajih slovenske Istre.

Ta načrt namreč predvideva, da bodo tudi v Izoli, Sečovljah in Škofijah do konca prihodnjega meseca montirali avtomatske telefonske centrale; v Portorožu bodo po zaključku gradbenih del novega poštnega poslopja zgradili telefonsko centralo do konca tega leta, v Kopru pa so se gradbeni dela zavlekla, ker so statični računi pokazali, da je pametneje zgraditi novo poštno poslopje in opustiti misel na adaptacijo zgradbe, kjer so bili nekoč koprski zapor. Ko bo PTT vsa ta investicijska dela zaključil, bo na področju slovenske obale 1160 avtomatskih telefonskih priključkov, kar bo zadostilo potrebam tukajšnjega PTT prometa za daljše časovno razdobje. Ob tej priložnosti je treba omeniti tudi znatni gmočni prispevek OLO Koper, ki omogoča čim hitrejšo vzpostavitev avtomatskih telefonskih central. Avtomatske telefonske centra-

le tipa Krosbar, ki so prve te vrste v naši državi, je izdelala tovarna »Iskra« v Kranju, v Piranu jo je montiral podjetje »Iskra-servis«, omrežje pa je zgradilo podjetje »Tegrad«. Seveda je bilo treba v Piranu v zvezi z montiranjem nove telefonske centrale preurediti poštno prostoro tako, da danes ustrezajo zahtevam sodobnega PTT poslovanja.

Vzpostavitev avtomatskih telefonskih central v Kopru, Izoli, Piranu, Portorožu, Sečovljah in Škofijah bo velikega pomena za hitrejši gospodarski razvoj obalnih krajev. Sedanje telefonsko omrežje se zdaleč ne zadovoljuje potrebam današnjega časa, ki nujno narekujejo, da se novo avtomatsko telefonsko omrežje priključi na ljubljansko in gorensko omrežje skupino. Za uresničitev tega predloga so načrti že izdelani, treba bo pa še počakati kakšno leto dni.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Kratko o treh gospodarskih problemih

V današnjem pregledu bi obravnavali tri aktualna vprašanja, o katerih je precej govora.

Prvo vprašanje so cene, o katerih smo sicer že govorili. Ugotovili smo, da so cene živimskim predmetom letos porasle — kljub temu, da za tako povišanje včasih niti ni bilo pravega vzroka. Statistike ugotavljajo, da se je splošni indeks cen v letošnjem letu doslej dvignil le za 1%. K dvigu so največ pripomogle cene živil in uslug, medtem ko so cene industrijskih izdelkov stabilne.

Vprašanje cen je za naše gospodarstvo problem, ki ga ne moremo reševati ločeno od našega celotnega razvoja. Vemo, da je cena pri nas odraz raznih gospodarskih, pa tudi izvenekonomskega vplivov in da ni pravi odraz našega doslej doseženega razvoja. V cenah lahko opazimo velika nesorazmerja. Vemo na primer, da je delež plač v cenah zelo majhen. Zato moramo nekatere cene umetno vzdrževati v regresi, medtem ko je v drugih zajet velik odstotek družbenih dajatev. Postopno bo treba te odnose urediti in lahko rečemo, da smo sedaj že na poti, da jih uredimo. Zlasti bo treba znižati materialne stroške v naši proizvodnji in zvišati odstotek plač v ceni. Seveda je to le en ukrep, ki pa bo za svojo izvedbo terjati precej časa in razvoja.

Drugo je vprašanje investicij, ki je po ukrepih za omejitve trošenja nekaterih skladov važna postavka. Potrošnja investicij se je letos zelo dvignila in prešla

okvire družbenega plana, zato je prišlo do omejitev. Vemo pa tudi, da je po drugi strani zelo visok dotok sredstev v sklade spričo povečane gospodarske dejavnosti. Tudi to je preseglo predvidevanja. Ker povečana potrošnja investicijskih sredstev do časa, ko je prišlo do omejitev, ni vplivala na trg, nekateri menijo, da bi ne bilo potrebno posegati v razvoj z administrativnimi ukrepi. Pravijo namreč, da je preokračanje bilančnih postavk, ki jih zajemajo blagovno-denarni skladi, v takem položaju, kot je letos pri nas lahko le pozitivno.

Končno bi kot tretje obravnavali vprašanje naraščanja zaposlenosti. Doslej smo namreč dosegli dvakratni za letos planirani porast delovne sile. Tak porast seveda ni v celoti opravičljiv in je deloma v nasprotju z naporom za dvig proizvodnosti dela. Kot značilno pa naj omenimo, da je kljub povečani gradbeni dejavnosti število zaposlenih v tej panogi letos nižje kot v prvi polovici lanskega leta.

Morda ne bo odveč, če omenimo še rezultate gospodarskega razvoja v juliju. Podatki kažejo nadaljnji porast proizvodnje, toda za okrog 4% nižji kot v juniju. Pojav je normalen in je posledica letnih dopustov. Sicer pa delovna storitost ni v ničemer popustila. Tudi v ostalem namreč podatki kažejo, da je gospodarski razvoj normalen, toda v večjem okviru, kot ga predvideva družbeni plan.

-dt-

VSE OKROG

morja

POL STOLETJA POMORSKE RADIJSKE SLUŽBE

NORDDEICH je znano ime v mednarodni plovbi po morju. Je to majhno obmorsko pristanišče in kopališče na vzhodnofrizijski obali ob Severnem morju. Važno je po svoji močni prekomorski radijski postaji. Njeni kratki valovi praktično dosegajo vse kraje na svetu, zato ni čuda, če njena poročila o vremenu, o premikanju ledu, njene napovedi časa in njena svarila pred viharji iščejo in upoštevajo pomorščaki vseh narodnosti. Pol stoletja je že v službi za varnost ladij in njihovega tovora. V letošnjem maju je pomorska radijska postaja Norddeich slavila svojo petdesetletnico. Enajst oddajnih stolpov v skupni višini 800 m posreduje radijsko oddajno in sprejemno službo. Povprečno gre skozi nje 25.000 brzojav in 4000 pomorsko radijskih razgovorov na mesec.

Plovba naših ladij

P/l »BIHAČ« je 26. avgusta prišla v Zeleniko, kjer bo še do 3. septembra

P/l »DUBROVNIK« danes, 30. avgusta, prispe v Porto Marghera

M/l »GORENJSKA« je na poti v domovino plula 26. avgusta mimo Port Saida

P/l »GORICA« je 22. avgusta plula skozi Gibraltar na poti v Emden

P/l »LJUBLJANA« je 26. avgusta priplula v Siracusa, kjer se bo zadrževala še do 4. septembra

M/l »MARTIN KRPAN« je 26. avgusta odplula iz Aqabe s tovorom za Reko

P/l »NERETVA« je 27. avgusta priplula iz Billingham v Casablanca

P/l »POHORJE« je na poti za kitajsko pristanišče Hsinking, kamor prispe 1. septembra

P/l »ROG« je danes, 30. avgusta odplula iz Rotterdam s tovorom za Jugoslavijo

P/l »ZELENGORA« je 10. avgusta zapustila Singapore in plove za Kontinent, kamor bo prišla predvidoma okrog 15. septembra

LOV NA KITE NIMA BODOČNOSTI

Lov na kite se je postopoma izmislil v pravo mesarsko klanje, največji salsali na svetu so bili v nevarnosti, da povsem izumro. Mednarodna organizacija za lov na kite je zato leto za letom nžala kontingent kitov, ki so jih smeli pobiti poklicni kitolovci. To je prizadelo predvsem norveške ribiče iz pokrajine Vestford, ki so imeli v kitolovu skoraj monopol. Ker so možnosti velikih zaslužkov vedno manjše, je Vestford predlagal, naj bi se ribiči oprijeli kakkega drugega posla, svoje barke pa naj bi predelali v tankerje.

TEDEN DNI po Jugoslaviji

TRANZIT AVSTRIJSKEGA BLAGA ČEZ REKO SE JE POVEČAL, medtem ko se je obktno zmanjšal čez Trst in Hamburg. Tako je na primer reška luka v prvih šestih mesecih prevzela 131.480 ton avstrijskega blaga, kar je za 186% več kot lani v istem časovnem razdobju, avstrijski tranzit preko Trsta pa se je zmanjšal za 12% in preko Hamburga za 4%.

Na Reko je prispelo 6200 TON NERAFINIRANEGA JEDILNEGA OLJA IZ LIBERIJE. To olje bodo predelale naše rafinerije olj za potrebe domačega tržišča.

V bližini vrtočke elektrarne v LR Makedoniji so začeli graditi STROJNICE ZA HIDROCENTRALO. Gradbeni dela bodo predvidoma končana junija prihodnje leto, elektrarna pa bo začela obratovati novembra 1958.

SLOVENIJA DAJE 21,8% CELOTNE DRŽAVNE PROIZVODNJE PREMOMA, se pravi, da slovenski premogovniki z letošnjo polletno proizvodnjo več kot dveh milijonov ton premoga ne krijejo samo vseh domačih potreb, pač pa prekoračujejo letošnji družbeni plan za 53%. Največje povečanje proizvodnje je v velenjskem rudniku lignita, medtem ko proizvodnja v rudnikih rjavega premoga pada.

V prihodnjih treh mesecih bodo REDNA TRGOVINSKA POGAJANJA med Jugoslavijo, Sovjetsko zvezo, Poljsko, Češkoslovaško, Bolgarijo, Romunijo, Albanijo, Madžarsko in Kitajsko. Namen teh pogajanj je nadaljnja razširitev gospodarskega sodelovanja s tujimi deželami. Delegaciji Jugoslavije in SZ bosta na pogajanjih v septembru proučili nove blagovne sezname na podlagi že sklenjenega dolgoročnega sporazuma o blagovni menjavi in tudi vprašanje uporabe tretje tranše blagovnega kredita v znesku 18 milijonov dolarjev.

kako upravljamo

SPREMENBA DAVČNE LESTVICE BI VPLIVALA NA RAZVOJ OBRTNIŠTVA

Jasna računica

Poročali smo že o razpravi o vprašanjih obrtništva, ki je bila na seji Sveta za gospodarstvo pri OLO Koper z zastopniki Okrajne obrtne zbornice. Zaradi zanimivosti načetega vprašanja smatramo za potrebno napisati nekaj več o morda najbolj občutljivi zadevi, to je — o obdavčitvi zasebnih obrtnikov pavšalistov in nepavšalistov.

Lani je znašala osnova za izračun dohodnine za obrtništvo v okraju Koper 71 milijonov 366 tisoč dinarjev. Od navedenega zneska je odpadlo na pavšaliste skoraj 60,5%, 39,5% pa na nepavšaliste. Če so lani plačali obrtniki 18 milijonov 239 tisoč dinarjev davka, jim je po teh izračunih ostalo torej 53 mil. 127 tisoč dinarjev za plače, za pokritje proizvodnih stroškov, za socialno zavarovanje, za plačilo občin, doklad. itd. Na 587 davčnih zavezancev-obrtnikov odpade na enega približno 90.500 dinarjev zaslužka na leto ali povprečno mesečno komaj nekaj nad 7500 dinarjev. Če k dohodnini prištejemo še dajatve za občinske sklade, za sklad za kadre in socialno zavarovanje, se obrtniku ta znesek še občutneje zniža.

Vse to kaže, da nekaj ni v redu: takšna ugotovitev čistega dohodka ni realna, kajti v resnici bi moral biti dohodek znatno višji, da bi dosegel višino plač visokokvalificiranih delavcev v družbenem sektorju obrti. Se pravi: če bi hotelo 587 obrtniških mojstrov, ki so visokokvalificirani delavci, zaslužiti n. pr. povprečno po 15.000 dinarjev mesečno, bi moral njihov čisti dohodek znašati nekaj nad 106 milijonov dinarjev. In še to: Po izračunu 2200 ur dela letno in po primerjavi današnjih cen obrtniških proizvodov, storitev in uslug, dobimo več kot 170 milijonov dinarjev bruto dohodka. Od kod torej tolikšna razlika med ugotovljenimi dohodki in grobo kalkulacijo? Praksa kaže, da zaslužek naših obrtnikov vendarle ni tako majhen, kot ga ugotavljamo v njihovih prijavah. Res je tudi, da je med našimi obrtniki 123 takih, ki jim obrtniška dejavnost ni glavni in edini poklic. Kljub temu je razlika še vedno prevelika.

Ze od nekaj je znano, da obrtniki, tako kot drugi davčni zavezanci, prijavljajo nekoliko manjši promet in zaslužek, kot ga v resnici imajo. Vemo tudi, da obrtnikov primanjkuje in da ima marsikatera občina zaradi tega velike preglavice. V strahu, da ne bi obrtnikov izgubili, saj so mnogi med njimi svojo dejavnost odjavili zaradi preostre davčne lestvice, pa v marsikateri občini dopuščajo napačne prijave.

Po sedanji davčni lestvici ostane obrtniku, ki se ukvarja z uslužnostno dejavnostjo in ima približno 225 tisoč dinarjev, komaj 144 tisoč dinarjev za lastne življenjske stroške, za plačilo stroškov proizvodnje in za plačilo drugih dajatev: socialno zavarovanje, članarina združenju, sklad za kadre itd.

Če torej želimo našo obrtniško dejavnost okrepiti, bo potrebno temeljito spremeniti način obdavčevanja. Sedanja davčna lestvica zahteva spremembe. Zato Obrtna zbornica za okraj Koper predlaga tako spremembo, da bi se dohodki od tisoč do 275 tisoč dinarjev obdavčili progresivno od 10 do 20%. V tej lestvici bi bili zajeti tudi vsi uslužnostni obrti ter bi bili z njo dejansko bolj stimulirani kot so danes. Uveljavitev take lestvice bi bila vzpodbuda k večji storilnosti, po drugi strani pa bi obrtniki prijavljali svoje dejanske dohodke, saj bi jim ostalo od n. pr. 275 tisoč dinarjev dohodkov približno 200 tisoč dinarjev za ostale stroške. Izboljšanje življenjske ravni obrtnika bo tudi

vplivalo na izboljšanje izbire obrtniških proizvodov in uslug.

Vzporedno s tem bo prav gotovo potrebno spremeniti tudi predpise o taksah za obrtna dovoljenja. Sedanji predpisi določajo 10.500 dinarjev takse za vse stroke, ne glede na to, kje bo prosilec opravil svojo obrt. Dosedanje izkušnje kažejo, da so potrebne ne samo razlike v višini takse za posamezne stroke, pač pa tudi razlike med mestom in podeželjem; v glavnem gre seveda za uslužnostno obrt. Prav zaradi takega sedanjega predpi-

sa in zaradi preostre davčne lestvice je na podeželju sedaj zelo velik odstotek šušmarjev. Tudi pri prometnem davku bodo potrebne določene spremembe. Kaže, da bi bilo najbolje plačati prometni davek samo od vrednosti materiala in ne tudi na plače, saj je davek nanje plačan že pri dohodnini. Treba pa bo tudi najti primeren način za obdavčitev dela s tujo oziroma izposojeno delovno silo in ga po možnosti izenačiti z davkom na plače v obrtnih obratih družbenega sektorja.

Opravimo delo do konca

Ali res ni denarja za ureditev prodajaln mleka?

V vseh povojnih letih razvoja našega gospodarstva so bile investicije za gradnjo velikih gospodarskih objektov najznačilnejši pojav. Zaostala, neizkoriščena in ponekod tudi zanemarjena proizvodna sredstva so terjala temeljite obnove in gradnjo novih industrijskih obratov. Posebno občutna je bila potreba po povečanju industrijske proizvodnje na Primorskem, ker je bila le-ta po prizadevanjih okupatorja v preteklih desetletjih skoraj neznatna. Hitri gospodarski razvoj pa je narekoval vlaganje velikih investicij tudi v tiste panoge gospodarstva, ki so v neposredni zvezi z izboljšanjem življenjske ravni prebivalcev. Ugotovimo pa lahko, da kljub velikim naporom družbe v tej smeri še nismo dosegli tiste stopnje, ki bi jo morali, saj še vedno, skoraj vsak dan, opažamo, da preskrba s prehranskimi predmeti, kot so meso, kruh, mleko in zelenjava ni na zadovoljivi višini. Marsikje smo običali tik pred koncem poti.

Vzemimo na primer preskrbo z mlekom. Večkrat slišimo, pa tudi sami dajemo pikre opazke na račun distribucije mleka, grajamo nehijske razmere v prodajalnah, pritožujemo se za-

radi tega ali onega, pa čeprav se je stanje v zadnjem času v tem pogledu znatno izboljšalo. Tudi oblastni organi so večkrat opozorili podjetja, ki se ukvarjajo s predelavo in razdelitvijo mleka ter mlečnih izdelkov, naj dokončno uredijo vprašanje redne, kulturne in sodobne preskrbe potrošnikov z mlekom. Ta podjetja so navodila v okviru svojih dejanskih možnosti upoštevala, vendar pa ni moč od podjetij zahtevati, da bi vse uredila z lastnimi sredstvi. Res, da je skupnost že vložila za pospeševanje živinoreje več kot 70 milijonov dinarjev, res pa je tudi, da je treba poiskati sredstva za kulturno prodajo izdelkov, ki jih daje živinoreja. Ne smemo se namreč zadovoljiti s tolmačenjem, češ da je za maloprodajo zmanjkalo denarja. S takim tolmačenjem se kaj radi izognejo investicijskim stroškom za ureditev prodajaln z živili tako nekatera podjetja kakor tudi nekateri občine.

Sodobna, higiensko popolna preskrba z mlekom sloni na oskrbi potrošnikov s pasteuriziranim mlekom v zaprtih steklenicah, ki jih je odobril pristojni organ. Težnja je pač v tem, da bi čimbolj omejili prodajo mle-

Kaj moramo vedeti o volitvah in volilnih imenikih

Izveleček iz zakonitih določil

Osnova politične samouprave in temeljno načelo organizacije oblasti v sistemu socialistične demokracije je v tem, da se oblast izvršuje po predstavnosti organov oblasti, katerih člani so svobodno izvoljeni in se lahko odpokličejo tudi pred potekom dobe, za katero so bili izvoljeni. Volilne — kot ustavne pravice nimajo pri nas a) tisti, ki so s kazensko sodbo obsojeni na omejitve državljskih pravic, ker obsega ta kazen tudi izgubo volilne pravice, b) tisti, ki jim je s pravnomočno sodno odločbo odvzeta opravilna sposobnost (ne pa, če jim je le deloma odvzeta), c) osebe, ki niso dopolnile 18. leta. Proizvajalec, ki ni dopolnil 18. leta, rima volilne pravice za občinski zbor proizvajalcev. Vsak državljan, ki hoče izvrševati splošno volilno pravico (aktivno in pasivno), mora biti vpisan v volilni imenik, ki se stalno vodi pri občinskem ljudskem odboru, praviloma za posamezna naselja.

Splošni volilni imenik vodi krajevni urad, če tega ni, organ uprave občinskega ljudskega odbora, ki je pristojen za zadeve občne uprave. Proizvajalec mora biti vpisan v splošni volilni imenik in še v posebni volilni imenik v sami gospodarski organizaciji.

Pri občinskem ljudskem odboru je treba sestaviti komisijo za volilne imenike in sicer iz enega sodnika okrajnega sodišča in dveh članov občinskega ljudskega odbora, ki imajo vsak svojega namestnika.

VSAKDO NAJ SE PREPRIČA, ČE JE VPISAN V VOLILNI IMENIK

Vsak državljan ima pravico pregledati volilni imenik, da se prepriča, če je vanj vpisan. Če ugotovi, da mu je občinski ljudski odbor odklonil vpis v imenik ali ga je pozabil vpisati, ali je njegovo ime napačno ali nečitljivo napisano, ima pravico pre-

ko ljudskega odbora zahtevati, da ga komisija vpiše oziroma popravi napačni vpis. To smejo zanj storiti tudi druge osebe-volilci, politične in družbene organizacije. Po takšni zahtevi mora komisija za volilne imenike izdati svojo odločbo najkasneje v 5 dneh. Zoper to odločbo se sme vložiti nadaljnja pritožba spet v 5 dneh na okrajno sodišče, le-to pa mora tudi v 5 dneh izdati svojo odločbo, ki je dokončna.

Takšni popravki se smejo zahtevati največ še 14 dni po razpisu volitev — to je do 16. septembra.

Organ, ki je pristojen za vodstvo volilnih imenikov, mora vpisati v volilne imenike vse 18 let stare osebe, ki so se za stalno naselile v kraju, za katerega se vodi volilni imenik, izbrisati pa vse tiste, ki so umrli, ki so se za stalno odselili v drug kraj ali pa so po pravnomočni sodni odločbi izgubili volilno pravico. Občinski LO morajo vse v volilni imenik nevpisane volilne upravičence pozvati, naj se priglasiyo za vpis.

POSEBNI IMENIKI ZA VOLITVE V ZBOR PROIZVAJALCEV

Za volitve v zbor proizvajalcev se vodijo — kakor rečeno — še posebni volilni imeniki v samih gospodarskih organizacijah. Sestavi jih v 15 dneh od razpisa volitev, to je do 17. septembra t. l., komisija za volilne imenike, ki jo sestavljajo predsednik in dva člana, imenuje pa jo upravni odbor gospodarske organizacije najkasneje v 5 dneh po razpisu volitev. Če je v gospodarski organizaciji zaposlenih ali včlanjenih manj kakor 20 proizvajalcev, postavi komisijo za sestavo volilnega imenika občinski ljudski odbor. V te volilne imenike je treba vpisati vse delavce in uslužbence, ki so zaposleni v tej gospodarski organizaciji, oziroma članke kmetijskih združenj in tiste članke njihovih družin, ki se ukvarjajo s kme-

Stanarino je treba plačevati redno

Predmet raznih razprav množičnih organizacij in hišnih svetov je mnogokrat ugotovitev, da nekateri hišni najemniki in podnajemniki ne plačujejo redno stanarine. So primeri, ko državljeni dolgujejo stanarino za več mesecev ali celo za leto dni.

Po 55. členu uredbe o upravljanju stanovanjskih hiš je treba plačati najemnino, če ni drugega posebnega in pismenega dogovora v stanovanjski pogodbi, mesečno vnaprej, to je najpozneje do 5. v tekočem mesecu (Ur. l. FLRJ št. 29/54), po 60. členu iste uredbe pa so navedeni pogoji, ki dopuščajo odpoved stanovanjskega razmerja. Možnost odpovedi stanovanjske pogodbe je tudi takrat, če stanarina ni bila plačana najmanj dva meseca.

Organi, ki upravljajo stanovanja stanovanjske skupnosti ali tista, ki so v zgradbah splošnega ljudskega premoženja, so dolžni ugotavljati, če je stanarina redno plačana. Če ima n. pr. hišni svet svojega blagajnika, je ta dolžan redno pobirati stanarino in ni upravičen pri nobeni strani ki popušča. Blagajnik in hišni svet sta namreč pooblaščenca in obvezana, da redno pobirata stanarino in z njo ravna tako, kakor določajo predpisi. Kolikor stanarina ni redno pobrana med stanovalci, ki so v rednem delovnem razmerju in pri katerih

ka, razen tistega v zaprtih steklenicah, ker je prodaja higiensko nezaščitenega mleka lahko vzrok okuženja z bacili, ki plavajo v zraku. Tega se zavedajo tako podjetja, ki predelujejo in razdeljujejo mleko ter mlečne izdelke, kakor tudi tisti, ki sedanji način prodaje grajajo ter predlagajo razne izboljšave.

Gre torej za finančna sredstva, ki bi omogočila kulturnejšo preskrbo z mlekom ter zaključila dolgotrajne, več ali manj upravičene kritike na račun distribucije. Seveda pa bo treba poiskati denar tako pri podjetjih kakor tudi v proračunih občin, saj je ta investicija iz sanitarno-tehničnih ozirov nujna in opravičljiva.

ne nastopi poseben razlog za zavlčevanje plačila, se pojavlja kreditiranje skupnosti nerednemu najemniku, česar pa ne more niti opravičiti niti odobriti blagajnik ali pa hišni svet, ker skupnost takega kreditiranja ne priznava.

Organ upravljanja je dolžan po brezuspešnih opominih pri vsakem zaostanku plačila stanarine vložiti proti zamudniku opominsko tožbo. Stroški te tožbe gredo v breme stanovalca. Če je stanovalec dosegljiv in ima dohodek ali premoženje, je pravda uspešna, ker jo je moč izvršiti. Često pa se zgodi, da tak stanovalec neznano kam izgine in se pojavi vprašanje, kdo naj plača zaostalo stanarino. Razumljivo je, da nihče drugi kot tisti, ki je opustil redno pobiranje stanarine. Ta trditve je sicer trda, toda popolnoma upravičena, saj je vsak za svoje neredno ali malomarno delo vsaj odškodninsko odgovoren.

Tožbo je treba vložiti tudi v primeru, če stanovalec že dalj časa ni plačal stanarine zaradi višje sile (zaradi brezposelnosti), toda v tem primeru izostanek plačila ne more biti razlog odpovedi. Stanarina namreč zastara po zakonu o zastaranju terjatev v treh letih. Zaradi brezposelnosti zaostalo stanarino pa je treba plačati takoj po zaposlitvi v roku, ki je trikrat daljši od časa, za katerega stanarina ni plačana — če za tak zaostanek ne nastopi zastaranje. Nastop zastaranja lahko torej prinese organu upravljanja prikrajšanje na stanarini, če se le-ta ne bo pobrigal za razsodbo.

Prisilna izterjava zaostale stanarine pa ni edino sredstvo proti nerednim stanovalcem. Zakon dopušča tudi sodno odpoved stanovanjske pogodbe. S tem bi lahko zakrknjene stanovalce izselili iz središča mesta ter jim nakazali stanovanja v okolici, v izpraznjeno stanovanje pa sprejeli tiste, ki so pripravljeni, da bodo pogodbeno stanarino redno plačevali. Razen tega pa bodo blagajne hišnih svetov stalno imele dovolj dohodkov za kritje vsaj najnujnejših izdatkov v zvezi s popravilom hiš.

Cafl

ZA VEČ KOT 6 MILIJARD DINARJEV KUPCIJ je bilo na II. izvoznem sejmu, ki je bil med 3. in 11. avgustom na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Kaže torej, da so v komercialnem pogledu organizatorji in razstavljalci dosegli svoj namen. Sejsem so si ogledali tudi številni predstavniki iz Avstrije, Poljske, Belgije, ZDA, Češkoslovaške, Holandije, Velike Britanije, Zahodne Nemčije, Italije, Nizozemske, Madžarske, Švice, Nigerije, Indije, Lichtenšena, Grčije, Francije in Švedske. Tuji obiskovalci so izrazili željo, da bi prihodnje razstavili tudi preproge, lesene igrače, vosek in voščen izdelke. Največje zanimanje je bilo za izdelke lesne in usnjarske industrije.

Bilo bi prav . . .

... če bi podjetja prometne stroke koprškega okraja pokazala pri izvajanju druge faze analitičnega ocenjevanja delovnih mest več pri-zadevnosti, kot so jo pri njihovem popisu in opisu;

... če bi odgovorni uslužbenci pa tudi družbene organizacije v gradbenih podjetjih bolj skrbeli za svoje delavce, ki so zaposleni izven mesta stalnega bivališča ter jim omogočili redno prehrano;

... če bi podjetju, ki zaposluje delavce pri nočnem delu, le-tem priznala nagrajevanje, ki jim za nočno delo pripada;

... če bi šolski odbori vsaj v zadnjem tednu pred začetkom letošnjega šolskega leta rešili marsikatero pereče materialno vprašanje in vprašanje vzgoje šoloobveznih otrok, da ne bo pouk že prve dni naletel na težave, ki se dajo odpraviti z nekoliko dobre volje;

... če bi v tem šolskem letu vpeljali tudi v otroških vrtcih obvezne zdravniške preglede kot so v šolah.

GLEDALIŠČE SLOVENSKEGA
PRIMORJA — KOPER

Okvirni repertoarni načrt za sezono 1957-58

Slovenska dramatika: Kislin-
ger: ONI S SLEPEGA TIRA —
novost; Krefc: CELJSKI GROFJE;
Lovec: TURŠKA SUŽNJA — no-
vost; Ocvirk: NIOBA — novost.

Jugoslovanska dramatika: Do-
bričanin: SKUPNO STANOVANJE;
NJE; Vojnovič: EKVINOKCIJ.

Svetovna klasika: Goldoni:
STARINARJEVO STANOVANJE
ALI TAŠČA IN SNAHA — Sha-
kespeare: KOMEDIJA ZMES-
NJAV — DVE ZGODBI DALJ-
NEGA VZHODA (Takedy Ysu-
mi — TERA KOYA; neznani av-
tor — BRESTOV CVET).

Sodobna svetovna dramatika:
Callegari: IZGORELA MLA-
DOST — novost; Huges: MULAT
— novost; Maugham: SVETI
PLAMEN; Maurier: PLIMA V
SEPTEMBRU — novost; Nach:
VREMENAR; Synek: NOČNA
SLUŽBA; Tichy: KAKOR V RA-
JU — novost; Ustinov: ROMA-
NOF IN JULIETTE; Verneuil:
DRŽAVNE ZADEVE — novost.

Mladinska dramatika: Baletni
večer — Vrtnik: ZLATOLISTA
ROŽA — novost; Wüchner: PA-
STIR PETER IN KRALJ BRI-
LJANTIN.

ZACETEK SEZONE GLEDALIŠČA SLOVENSKEGA PRIMORJA

Dobričanin: SKUPNO STANOVANJE

Letošnjo sezono bo začelo Gledališče Slovenskega Primorja s komedijo srbskega igralca in komediografa Dragutina Dobričanina SKUPNO STANOVANJE. Aktualna komedija o vstopu v prečnem stanovanjskem vprašanju je doživela uspešen pohod po številnih jugoslovanskih odrih (samo v Beogradu je bilo več kot 170 predstav), uprizorili pa so jo tudi v tujih državah: v Sovjetski zvezi (v Leni-gradu več kot 150 predstav), Bolgariji, Poljski, Češkoslovaški in Albaniji. Premiera v Kopru bo 4. septembra.

Uprizoritev Skupnega stanovanja v Kopru bo režiral kot gost Anton Koren, ki vam ga predstavljamo v današnjem članku:

PREDSTAVLJAMO VAM REŽISERJA — GOSTA

Z Antonom Korenom se po-
znava že precej let, točneje, jaz
ga poznam. Spominjam se ga še,
ko sem kot študent zahajal k
opernim predstavam na dijaško
stojšče. Precej let je že minilo
od tedaj.

Letos poleti pa sva se osebno
spoznala.

Toplo poletno sonce je obse-
valo ankaransko obalo, ko sva
se pogovarjala ob morski obali.
Pripovedoval mi je o svoji pestri
gledališki poti. Že davno pred
vojno je pričel kot igralec-ama-
ter v Celju in njegovi okolici. V
tem svojem obdobju pa se je
ukvarjal tudi z režijo in petjem.
Le-to slednje ga je prineslo na
odrske operetne in operne deske,
najprej v Zagreb, nato v Ljub-
ljano, od tod v Split, na Reko in
končno v Beograjsko Komedijo,
kjer dela kot režiser.

Med svoje najuspešnejše opere
in operetne vloge prišteva
Hermana v Pikovi dami, Miča v
Eru, Cavaradosija v Tosci, Ru-
dolfu v Boheme pa še princa v
opereti Zemlja smehljaja in te-
norske partije v Paganiniju, Cli-
viji, Netopirju itd.

Za njegovo režijsko kariero je
bilo najodločilnejše delovanje v
reški operi. Tam je zrežiral vrsto
zelo uspešnih opernih predstav.
Zdaj ga režira v glavnem ope-
rete v Beograjski Komediji.

Druga veja njegovega udejstvo-
vanja pa je pisateljevanje. Začel
je najprej kot prevajalec pesmi
in opernih ter operetnih libretov,
nato pa je začel pisati dialogizi-
rane glasbene komentarje iz živ-
ljenja glasbenikov za reški ra-
dio. Ob tem se mu je porodila
ideja, da bi začel z večjimi teat-
rskimi teksti. Njegov prvenec je
libreto za opereto Gordana, ka-
teri glasbo piše Zlatan Vavda in
katere premiera bo v letošnji se-
zoni v skopski operi.

Udeležil se je tudi konkurza
za izvirno slovensko dramo, ki

Vasja Ocvirk

H A J K A

Knjigo je ob 15-letnici Roške ofenzive in ustanovitve
prvih slovenskih brigad izdala založba LIPA v Kopru.
Opremil jo je Milan Mihelič. Vezava polplatno, obseg 277
strani, cena 550 din.

Delo je prvi večji literarni
tekst, ki verno odraža mnoge
značilnosti narodnoosvobodilne
borbe iz leta 1942, predvsem pa
z izredno prepričljivostjo slika
najhušo tedanjo preizkušnjo,
znano Roško ofenzivo.

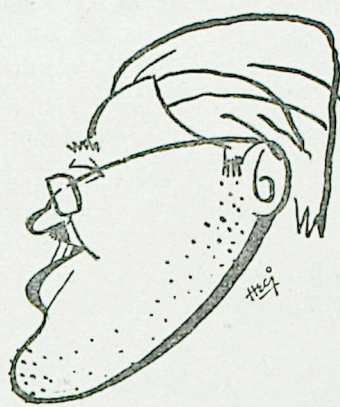
Avtor, ki se je kot partizan
udeležil mnogih akcij in ki ga
je zajel val velike sovražnikove
ofenzive na osvobodeno ozemlje,
se je uspešno lotil svoje velike
zamisli: v trilogiji zbrati najzna-
čilnejše podobe prvega obdobja
partizanstva na Dolenjskem. V
Hajki, ki naj bi bila druga knji-
ga, je umetniško osvetlil soraz-
merno kratko časovno razdobje,
ki pa je zelo dinamično in kot
gradivo nedvomno izredno pri-
vlačno. Prva knjiga bi v glavnem
opisovala enomesečni pohod, trde
preizkušnje in usodo partizanske
čete, ki se s Krima pri Ljubljani
prebija na Rog in jo Italijani
med potjo neprestano minirajo z
izdajalci, ki se vrivajo v edinico
in jih je težko odkrivati. Vse to
povzroča mnoge osebne konflikte,
nezaupanje in skrajno napeto
vzdušje. Tretja knjiga pa bi že
zajemala obdobje po Roški ofen-

zivi, prve večje vojaške akcije
odreda, ki gre z brigadami na
italijansko-nemško mejo (Dob,
Ajdovec, Primskovo).

Po obliki je Hajka morda bliže
filmskemu scenariju kot romanu,
čeprav nima niti za eno niti za
drugo vseh značilnosti. V njej bi
našli tudi elemente drugih lite-
rarnih zvrsti. Vsekakor ni slučaj,
da se je avtor odločil za sedanjjo
obliko in razporeditev snovi. Ze-
lo verjetno in morda s težkim sr-
cem se je moral odpovedati mar-
sikateremu zanimivemu dogodku
iz hajkanja po roških hostah,
kajti sicer bi zaradi prenatrpano-
sti delo kot celota ne bilo več
pregledno. Prav zaradi tega je
moral vsakemu svojemu junaku
natančno, včasih žal preskopo
odmeriti »filmski trak«. Težko je
reči, če bi bilo morda za večjo
umetniško vrednost romana ko-
ristneje izpustiti nekatere samo-
skicirane like in na nekaterih
mestih še poglobiti psihološko
utemeljenost, motivacijo dušev-
nih preobrazb.

Na vprašanje, kaj v Hajki bral-
ca najbolj pritegne, bi morali od-
govoriti, da so to mojstrski dia-
logi. Z njimi je osvojil bralca
že na prvih straneh knjige, ko
ga je tako neprisiljeno in izred-
no prepričljivo popeljal v prist-
no partizansko vzdušje iz leta
1942. Njegovi junaki ožive že v
prvem stavku, postanejo nam
simpatični. To niso več tiste čr-
no-bele figure, ki smo jih bili
navajeni iz prve domače litera-
ture iz NOB, v kateri je bilo
mnogo preveč hotenega poudar-
ka junaštva. Ocvirkovi junaki so
tudi ljudje z vrlinami in slabost-
mi, preprosti in značajni, strogi,
dobrodušni, karieristi, kapitulanti,
anarhisti, godrnjači, duhovite-
ži — toda nihče ni popolnoma
slab, do vsakega čuti avtor toplo
človeško razumevanje. Opisova-
nja so sicer le nekaka povezo-
valna snov, plastično podoba da-
jejo razmišljanja in dialogi.

V skoraj idilično vzdušje pred
ofenzivo prihajajo prve, ne pre-
več vznemirljive vesti o sumlj-
ivih pripravah sovražnika. Kot
pred filmsko kamero se nato
naglo spreminjajo situacije. Ita-
lijani sekajo drevje in grade
bunkerje, partizani so strogo
pripravljeni in naglo odločajo,
čeprav se še ne zavedajo velike-
ga obsega bližajoče se ofenzive.
Ozračje je napeto, počijo prvi
streli. Borci, med njimi mnogo
takih, ki še niso povohali smod-
nika, so postavljeni pred najraz-

Vasja Ocvirk

ličnejše probleme in najtrše pre-
izkušnje. In nato se vrste slike
dolgega venca. Vidimo pokop pr-
vega padlega partizana, upornost
ranjencev, ki se ne pustita zaka-
mufirati, skrite bunkerje, razdi-
ralen vpliv skrivačev, sovražno
obkoljevanje, prebijanje sovra-
žnih obročev, razdvojenost okoli-
škega prebivalstva, konflikte
partizanov z zapeljanimi doma-
čini, najrazličnejše usode skup-
nic, ki si hočejo ohraniti življe-
nje. Umetniško najmočnejše je
podan lik Matije, neugnanega ša-
ljivca in dobrodušnega ter zveste-
ga tovariša. Prepričljive so tudi
glavne osebe: komandant Rok,
partizanka Metoda, Savo, Kump,
Brane, Speh in Ivček.

Avtor je s svojim delom doka-
zal, da izvrstno obvlada pripo-
vedno tehniko. Tudi stilu ni kaj
očitati, čeprav je treba priznati,
da bi se z večjo zavzetostjo dalo
še marsikaj zboljšati. Pisatelj
skuša biti objektivni tudi do so-
vražnika, čeprav se zdi, da na-
pravijo nekateri prizori nehoti
rahi vtis starega načina opiso-
vanja borb. Avtor je morda na-
menoma izpustil za partizane
manj srečne spopade in ohranil
borbo le kot sredstvo za ustvarja-
nje situacije, v kateri naj bi se
na najrazličnejše načine razkri-
vali liki posameznikov. Zato so
tudi najmočnejši in kot iz življe-
nja izrezani osebni konflikti med

Primorske

PRIREDITVE

SOBOTA, 31. avgusta ob 20.
uri v Kopru — Sofokles:
KRALJ OIDIPUS. Gostova-
nje Drame SNG iz Ljublja-
ne. Predstava na prostem.

NEDELJA, 1. septembra ob
20. uri v Piranu — Sofokles:
KRALJ OIDIPUS. Gostova-
nje Drame SNG iz Ljublja-
ne. Predstava na prostem.

SREDA, 4. septembra ob 23.
uri v Piranu gostovanje
AVSENIKOVEGA KVINTE-
TA iz Ljubljane.

ČETRTEK, 5. septembra ob
20. uri v Izoli gostovanje
AVSENIKOVEGA KVINTE-
TA iz Ljubljane.

PETEK, 6. septembra ob 20.
uri v Kopru gostovanje
AVSENIKOVEGA KVINTE-
TA iz Ljubljane. Zaključ-
na prireditev letošnje se-
zone.

partizani samimi, med partizani
in civilisti, manj konflikti s so-
vražno vojsko. Nekoliko morda
moti preveč slučajnosti v raznih
srečanjih, včasih preveč enostav-
no reševanje situacij (Kump —
Savo, Hermina — Savo), kar
bralca manj razvname, če ga že
ne pusti hladnega. Kot celota pa
je Hajka nedvomno važen dopri-
nos k sodobni slovenski književ-
nosti, dokument o izredno zani-
mivem obdobju naše narodno-
osvobodilne borbe, uspeh, ki bo
dal avtorju novih vzpodbud za
čimprejnjše uresničenje svojih
velikih zamisli.

Tisk Tiskarne Slovenskega po-
ročevalca v Ljubljani je treba
označiti za slab in površen (tudi
korektor je spregledal mnogo na-
pak), kar le delno lahko opravi-
čimo z veliko naglico, v kateri je
morala biti knjiga natisnjena, da
je izšla prav za petnajstletnico
roške ofenzive. — ks

Debut z dvema knjigama

V kratkem razmaku slabega mese-
ca se je predstavila slovenskim bral-
cem nova mlada pisateljica Manica
Lobnik kar z dvema deli. To je za
komaj več kot neznanu ime v slo-
venski literaturi lep uspeh. In reči
moramo, da se je predstavila dostoj-
no.

Prvo njeno delo, knjiga »Gorniki
in čas«, je pred časom dobilo nagra-

UMETNIŠKA RAZSTAVA

MIHE MALEŠA

TUDI V KOPRU

Preteklo soboto je bila v Kop-
ru v prisotnosti predstavnikov
oblasti in množičnih organizacij
ter številnih ljubiteljev likovne
umetnosti slovenska otvoritev
umetniške razstave Mihe Maleša
z motivi iz Slovenskega Pri-
morja.

Po kratkem pozdravu ravna-
telja koprškega muzeja Janeza
Kramarja je govoril o pomenu
Maleševga ustvarjanja pred-
sednik Sveta Svoboda in prosvet-
nih društev koprškega okraja
Ivan Mavsar. Miha Maleš je zelo
znan slovenski slikar in je s svo-
jimi razstavami dosegel visoka
priznanja ne le doma, ampak
tudi v številnih tujih državah.
Tudi dela, ki smo jih videli na
razstavi v Piranu in zdaj v Kop-
ru, bodo šla v inozemstvo. Tako
je Maleševa razstava v Kopru
pomemben prispevek k letošnje-
mu kulturnemu življenju v na-
šem okraju.

Obiskovalci razstave so bili ze-
lo navdušeni nad razstavljenimi
deli in so pohvalili tudi posreče-
no osvetlitev in razmestitev slik
v razstavnih dvorani koprškega
muzeja, kamor bi vsekakor ka-
zalo prenesti v času sezone del
ljubljske Moderne galerije. To
zamišl bodo vsekakor pozdravili
in podprli tudi sami slovenski
ustvarjalci.

Manica Lobnik

do na natečaju pri DZS. Avtorica ob-
ravnavala v njem dobo neposredno po
letu 1945 na Stajerskem, dobo odku-
pov in kontrahiranja, čas, ko je so-
cializem na vasi doživel močne po-
rodne krče. Pisateljica nam ves ta
razvoj prikaže skozi prizmo družine
Gornikov, od katerih je v osehah
starega Nace in hčerke Mine ustva-
rila dve izraziti figuri. Pa tudi sicer
je roman poln podrobnih opisov živ-
ljenja stajerskega ljudstva, borbe za
zemljo, elementarnih strasti in zagri-
zenega ohranjanja starega, ki se
s časom umika, česar pa ne morejo
razumeti, med njimi tudi stari Gor-
nik.

Družina Gornikov pa ima tudi dru-
go poloto, napredno. To sta sin Ivan,
ki je brez očetove vednosti v parti-
zanih, in pa hči Mima, agilna akti-
vistka, ki je eden izmed glavnih
političnih delavcev na vasi.
Druga njena knjiga, »Rosa na paj-
čevini«, sega s svojim dejanjem v
dobo pred prvo knjigo. V njej nam
pisateljica riše zadnje vojne, pred-
vsem partizanstvo na Pohorju. Dela-
nje je še bolj razbuzano kot v Gorni-
kih. Junak romana, nezavedni Slo-
venec Boris Gačnik se je boril na
strani Nemcev v Rusiji in Severni
Afriki, kjer je bil ranjen. Poslali so
(Konec na 8. strani)

V soboto in v nedeljo bomo imeli v gosteh ob slovenski obali Dramo
SNG iz Ljubljane: v okviru Primorskih prireditev bomo videli Sofo-
klejevo dramo KRALJ OIDIPUS. To bo prav gotovo velik kulturni
dogodek za vse ljubitelje gledališke umetnosti, za starejše pozna-
vatelje in častilce antične poezije, pa tudi za mlajše, ki je še ne
poznajo. — Na sliki vidimo prizor z ljubljanske uprizoritve Kralja
Oidipa: desno spredaj Stane Sever kot Oidipus, drugi z leve Stane
Potokar kot Kreon, v ozadju zbor, ki ga vodi Jože Zupan. Vloga
Jokaste, Oidipove žene, igra Mihaela Saričeva.

ZAPOZNEL ZAPISEK Z OBISKA PRI KOROŠKIH SLOVENCIH

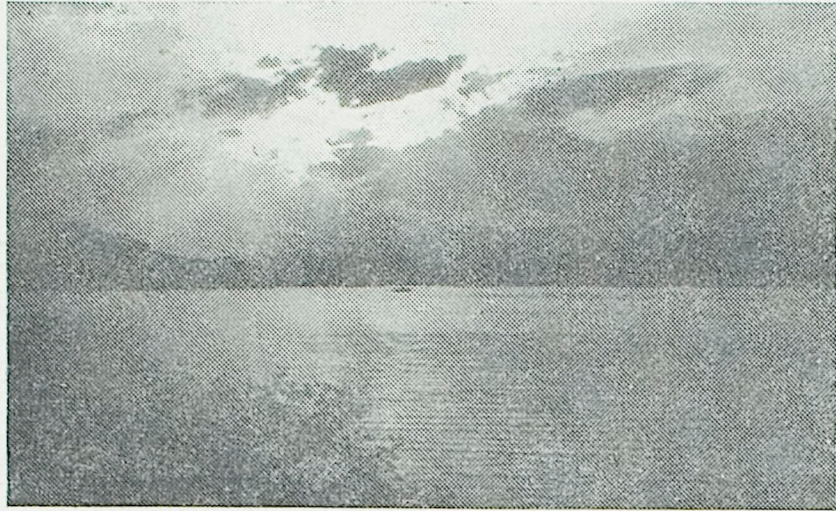
Pil sem nje prelesti . . .

Ko smo se junija novinarji odzvali ljubeznivemu povabilu slovenskih organizacij na Koroškem v Avstriji, vsekakor nismo pričakovali tako bogatega doživljanja, kot se nam je pozneje nudilo. Ko smo namreč opravili čisto »uradni« del našega obiska — prisostvovali smo zborovanju koroških Slovencev, o čemer je že bilo govora v eni prejšnjih številk Slovenskega Jadrana — so nas naši gostitelji popeljali skoraj po vsej Koroški, koder prebivajo Slovenci. Imeli smo edinstveno priložnost, da se поблиže spoznamo z razmerami, v katerih živijo naši rojaki v Avstriji, da se na mestu seznanimo s prirodnimi lepotami Koroške — le s težavo bi se kje našli kaj podobnega.

Že prvi stik z Vrbskim jezerom je zapustil na nas globok vtis. Občudovali smo ga s terase slovenskega hotela Korotan v Sekiri, v neposredni bližini drugega letoviškega poslopja, kjer so svoje počitnice preživljali tudi naši otroci iz vse LR Slovenije, tudi iz koprškega okraja. Sami smo se prepričali, kako dobro se imajo in kar hitro se je domotožje umaknilo veselju razpoloženju in zdravim športnim igram v vodi in na suhem.

Sprehod ob Vrbskem jezeru od Sekire proti Otoku je pravo doživetje. Ob vodi je vse polno letoviških hišic — niti ped prostora ni nikjer več, kjer bi bil prost dohod k jezeru. Vsa zemlja je v privatnih rokah, ki svojo lastnino

ljubosumno varujejo in jo ograjujejo z grdimi ograjami, medtem ko se številni turisti in letoviščarji ter meščani, ki posebno ob nedeljah uderejo iz mesta, lahko kopajo le v redkih javnih kopališčih ob hotelih. Prav nič si človek nekaj podobnega ne želi za

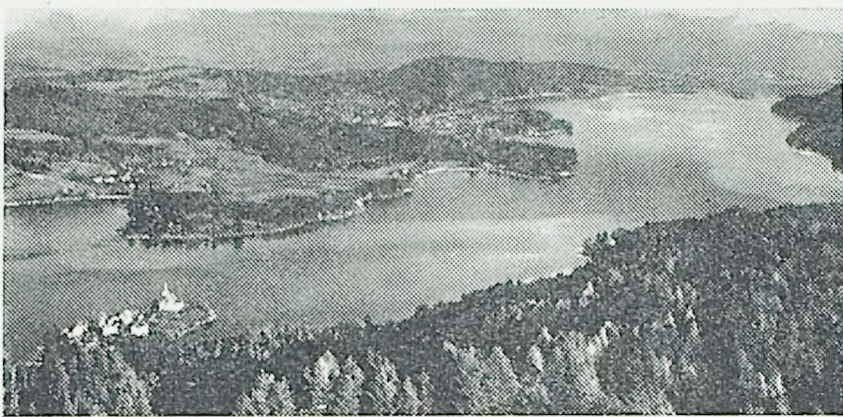

Večer na Vrbskem jezeru. Pogled na mirno gladino jezera ob zahajajočem soncu s terase slovenskega hotela Korotana v Sekiri.

naše Bohinjsko ali Blejsko jezero ali pa celo za našo obmorsko obalo — škoda je vsake primerjave.

Naši gostitelji so nas peljali na lep hrib, imenovan Piramida. Prav na vrhu so postavili razgledni stolp. Z njega se začudnim očem ponuja prekrasen raz-

gled po vsem Vrbskem jezeru in še daleč naokoli. »Streljali« smo s svojimi kamerami, dvomim pa, če smo lahko zajeli vso to neopisno lepoto v objektivne. Z očmi smo plezali po gorskih vršacih in skrbnih strmih Karavank, božali sinjezelene planjave Vrbske-

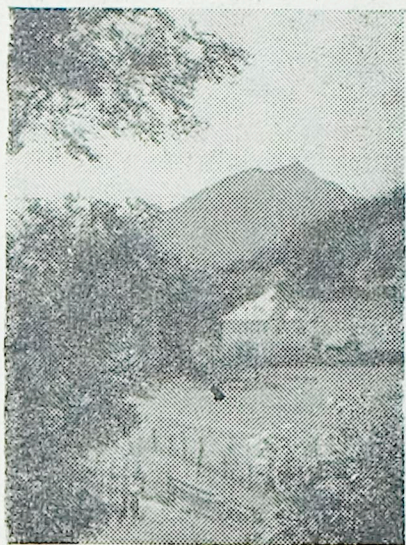
Pogled na Vrbsko jezero z razglednega stolpa na Piramidi. Ob jezeru je slovenska samo še ena kmetija in pa hotel Korotan.

ga in drugih jezer ter občudovali temne gozdove, zelene travnike in obdelana polja, med katerimi so se belile drobne hišice — v daljavi so bile posejane vedno bolj na goso — Celovec, glavno mesto in sedež deželne vlade na Koroškem.

Z avtobusom avstrijske Pošte smo se odpeljali prav pod Karavanke, kjer so najlepši slovenski kraji in Slovenci najbolj strnjeno naseljeni. Bili smo radovedni posebno na Borovlje. Obisk pri slavnih slovenskih puškarjih, ki po svojih izdelkih — lovskih puškah — slovijo po vsem svetu, nas res ni razočaral. S puškar-

stvom se ukvarja pravzaprav vsa vas in je ta obrt — poudarjam: obrt in ne industrija — že stoletja doma v Borovljah. Začetniki so bili belgijski puškarji, ki so jih še prvi Habsburžani privabili v deželo. Borovelske lovske puške so v svetu izredno visoko cenjene. Najbolj znana družina, ki se v Borovljah ukvarja s puškarstvom, je Borovnik.

Iz Borovelj smo se skozi Dole in Bajtiše ter Kot zapeljali v Sela pri Cerkvi, kjer smo si ogledali spomenik ustreljenim talcem. Nekaterim našim kolegom tujih časopisnih agencij in radijskih postaj kar ni šlo v glavo (posebno Nemcem ne), da so lahko nemški in avstrijski hitlerjanci počenjali taka grozodejstva, morali pa so potem kloniti pred našimi argumenti in pripovedovanjem o terorju, ki smo ga tudi sami doživljali med zadnjo vojno. Klonili so pred našimi argumenti in samo zmajevali z glavami. Molčali so še tudi pozneje v Velikovecu, kjer so nam naši spremljevalci pokazali spomenik, ki ga je fašistično sovraštvo še po vojni razdejalo z dinamitom. Spomenik stoji ob cerkvi v Sent Rupertu

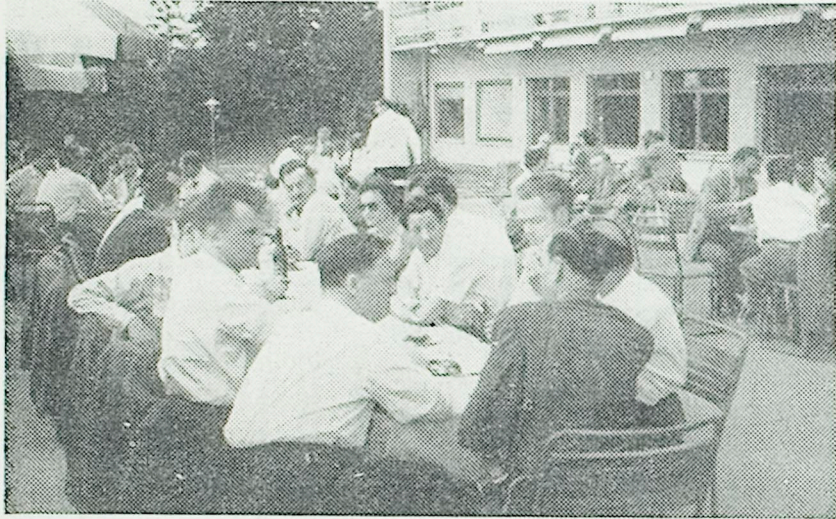
V Selih pod Karavankami na Koroškem je osnovna šola, ki jo obiskujejo izključno samo slovenski otroci.

grobov z lesenimi križi in napisi na pločevinastih tablicah: tam Sturmführer SS, poleg spet še višji oficir SS in cela vrsta podoficirjev in vojakov — v vrsti ležijo pokopani najelitnejši Hitlerjevi vojščaki iz SS enot. Njihovi grobovi so lepo negovani in tamkaj nihče ne poklada dinamičnih granat...

Premalo je prostora, da bi lahko zapisal vse neštete vtise s te poti. Slovensko narodnostno ozemlje na Koroškem sega od Šmohorja v Ziljski dolini na zahodu do Velike vasi pri Železni Kapli na vzhodu. Vmes leži prelep košček zemlje, prelesten prirodni biser, na katerem živijo naši rojaki, koroški Slovenci. Ob pravilni politiki naj bi prav Koroška bila most sodelovanja in prijateljstva med Avstrijo in Jugoslavijo — prijateljstva, ki ga ne bodo več motili šovinistični izpadi in celo bombni napadi, napadi na osnovne človeške pravice našega življa na Koroškem. Ureditev teh razmer v pozitivnem smislu pa ni odvisna od Slovencev na Koroškem ali jugoslovanske vlade, kolikor in samo od dobre volje zvezne avstrijske vlade. Na njej je, da uredi, če zakonjene pravice koroških Slovencev, da mrtvo črko na papirju obudi v življenje.

Tekst in fotografije

RASTKO BRADAŠKA

Na terasi pred slovenskim hotelom Korotan v Sekiri ob Vrbskem jezeru so se v prijateljskem razgovoru zbrali novinarji Jugoslavije, Italije, Poljske, Nemčije in Sovjetske zveze ter s predstavniki slovenskih organizacij na Koroškem razpravljali o položaju Slovencev v Avstriji in primerjali ravnanje avstrijske vlade s slovensko narodnostno skupino doma z njenimi zahtevami za pravice južnih Tirolcev v Italiji.

PRISRČNO SREČANJE S SLOVANSKIMI BRATI NA EVROPSKEM SEVERU

VIDEL SEM NOVO POLJSKO

Delegacija predstavnikov naše industrije za predelavo rib je na povabilo sorodne industrije na Poljskem obiskala to poletje nekatera industrijska središča ob poljskem Baltiku. Član delegacije Anton Brezavšček iz Izole je za naše bralce napisal nekaj svojih vtisov s tega obiska v prerojeni Poljski.

Temna noč je visela nad prostrano Šlezijo. Za nami so ostale mogočne tovarne in temo so prekinjala le žareča žrela železarskih kombinatov. Le slabo smo lahko videli v noči, kljub temu pa smo ugotavljali po lučeh in svetlobah, mimo katerih je brzel naš vlak, kakšna ogromna industrijska moč je ta dežela. Zapeljali smo na postajo in sprevodniki so glasno naznanili Poljske Katovice, našo prestopno železniško postajo. Prvič smo stopili na tla nove Poljske. Vsi radovedni smo z zanimanjem opazovali vsako malenkost. Ura je bila pol ene ponoči in imeli smo še dve uri časa do prihodnje zveze. Ogledovali smo postajo in dremaje čakali ob svoji prtljagi na prihod naslednjega vlaka. Pri tem so se nam misli nehote vračale nazaj v bližnjo zgodovino, ko je preko te železniške postaje šlo na sto in stotisoče protifa-

šistov v bližnje nemško taborišče smrti, v Auschwitz. Hitlerjanski krvniki so tu pogubili stotisoče najboljših ljudi iz vse Evrope — tudi Slovenci so bili vmes.

Tako smo v senci tega nekdanjega središča zla in gorja pričakali vlak, ki nas je nato odpeljal naprej v Poznanj. Tja smo bili namenjeni na povabilo tovarne, katere predstavnik nas je že pričakoval na postajnem peronu. Odpeljal nas je v mesto, kjer smo se prijavi kot inozemci pri Turist-biroju za obisk poznanskega velesejma.

To je bilo prvo srečanje s Poljaki in napravilo je na nas izredno prijeten vtis. Ko smo povedali, da smo Jugoslavi, smo že bili deležni nekakšne posebne pozornosti in spoštovanja, kar človeku v tujini s ponosom širi srce.

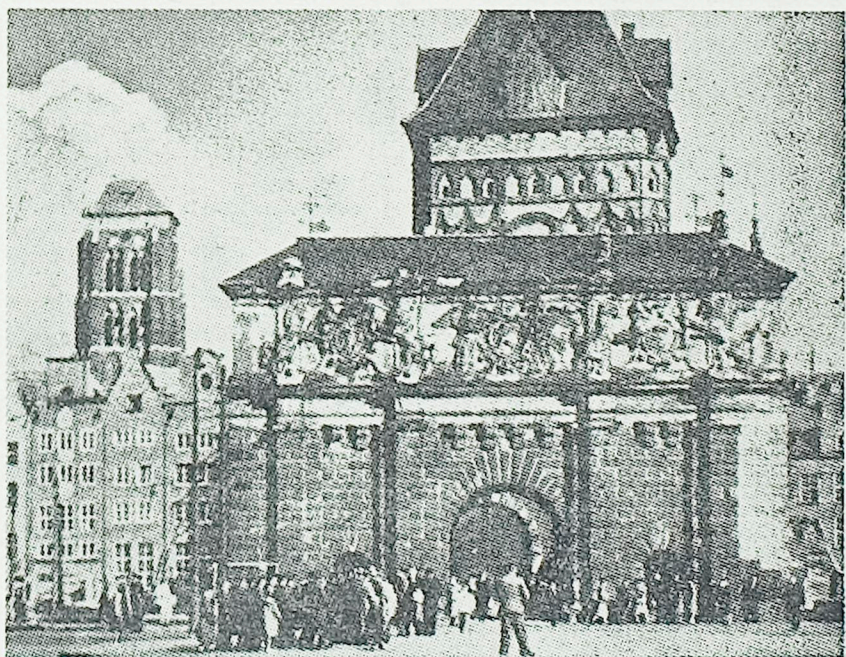
Ko smo dobili vse potrebne

dokumente za obisk velesejma, so nam prijazni uradniki biroja stisnili roko, želeč nam prijetno bivanje na Poljskem, vodji naše delegacije pa so poklonili lep šopek prekrasnih vrtnic. Naš spremljevalec nas je spremljal v Akademski dom, ki je bil v času velesejma preurejen v hotel, v katerem smo med našim bivanjem v Poznanju tudi mi stanovali.

Mudilo se nam je čimprej na velesejem, da bi videli, kaj letos na njem razstavlja 17 držav iz vsega sveta. Preveč bi bilo naštevati, kaj smo vse videli — povem naj le, da je velesejmski prostor dvakrat večji od zagrebškega. Videli smo vsega dovolj, vendar pa so naše oči pogrešale pohištvo.

Medtem ko se je del naše delegacije poslovno mudil pri izvoznem podjetju ANIMEKS, smo si preostali ogledali mesto Poznanj. Ima okrog 300.000 prebivalcev (268.000 po štetju l. 1948), sezidano pa je v čisto gotškem slogu. Spremljevalec nam je razkazoval zgodovinske zanimivosti in nam tolmačil njegovo tisočletno zgodovino, mi pa smo ve-

nad skupnim grobom številnih borcev za svobodo, med katerimi je največ Slovencev, precej pa tudi Rusov in nekaj vojakov drugih narodnosti. V neposredni bližini ob spomeniku pa je vrsta

Tako imenovana »Visoka vrata« so posebna zgodovinska znamenitost Gdanska, največjega poljskega pristanišča

nomer tiščali vanj in hoteli zvedeti kaj več o lanskim julijskim dogodkih. Zvedeli smo le to, kar so tudi pri nas pisali časopisi in je poročal radio.

V mestu je še veliko sledov strahotnih posledic zadnje vojne — poškodovane in obrizgane hiše, škrbine med hišami po ulicah kažejo, kje so nekoč bile stavbe. Veliko je zlasti novih stanovanjskih hiš, ki so si v glavnem med seboj podobne kot jajce jajcu.

Za vse kraje, ki smo jih na svoji poti obiskali, je značilen gotski slog v gradnjah in pa nemotane opečnate fasade.

Iz Poznanja smo se odpeljali v Gdinje in Gdansk, med potjo

pa se še ustavili v Jopotu, največjem poljskem obmorskem letovišču. Tu nas je pričakovala večja delegacija tovarne iz Gdinje z direktorico na čelu. Skupaj smo odšli v bližnji hotel ali bolje rečeno počitniški dom, kjer nas je pri vходу pozdravila deklica v poljski narodni noši iz okolice Krakova.

Pri zakuski za mizo, s katere sta nas pozdravljali poljska in jugoslovanska zastavica, smo načeli vrsto najrazličnejših vprašanj in problemov, poskušali njihove mesne posebnosti in kuharske mojstrovine, vse skupaj pa pridno zalivali s krompirjevim žganjem.

(Nadaljevanje prihodnjič)

DESET LET KOPRSKE TOVARNE POHIŠTVA STIL

Skromna obletnica plodnega dela

Skoraj neopazno je bila v soboto opoldne skromna proslava desete obletnice obstoja najstarejšega na tukajšnjem ozemlju po vojni ustanovljenega koprškega podjetja: Tovarne pohištva STIL v Kopru. Brez svečanih nagovorov in hrupnih napitnic so se v eni izmed hal tega podjetja zbrali delavci ter uslužbenci in v kratkem pregledali dosedanje delo.

Leta 1947 je novoustanovljeni STIL v neprimernih tovarniških prostorih začel s proizvodnjo sobnega ter kuhinjskega pohištva, izdeloval je tapetniške izdelke, šetke in čopiče. Ko pa so mu bili delovni prostori pretesni, se je delovni kolektiv odločil, da zgradi sodobne tovarniške prostore zunaj Kopra, nedaleč od križišča pred Skočjanom. Zahteve tržišča so namreč postajale iz dneva v dan večje in treba je bilo misliti na povečano proizvodnjo. Čeprav ta obrat še ni popolnoma dograjen, vendar 160-članski kolektiv s svojim delom zadovoljuje potrebe Istre in tudi naročilom iz Dalmacije in Slovenije. Dejstvo je, da 10% svoje proizvodnje odstopa maloprodajni mreži Slovenije, 20% pa grosističnim podjetjem za potrebe izvoza. Da je kakovost njihovih izdelkov res dobra, dokazuje zahteva izvoznih podjetij, da bi v letošnjem drugem polletju izdelali za dva milijona dinarjev pohištva, namenjenega izvozu. Ko se je pred desetimi leti iz mizarско-mehanične delavnice, ki je štela le okrog 60 delavcev, razvilo sedanje, v Istri edino tovrstno mizarско podjetje, ni nihče verjel, da so zahteve tržišča večje, kot je njegova sedanja zmogljivost: mesečno — 100 spalnic, 60 ku-

hinj, 200 vzmetnic. Treba je bilo zato krepko pljuniti v roke, če je delovni kolektiv kljub pomanjkanju tehničnih sredstev hotel zadovoljiti zahtevam istrskega in tudi drugega domačega in tujega trga. Morali so povečati storilnost dela: lani so jo za 32% v primerjavi z letom 1955, letos v prvem polletju pa za 26% proti letu 1956. Proizvodne stroške so zmanjšali tako, da so se letos znižale cene izdelkov za 21 odstotkov. Medtem ko so leta 1955 porabili za izdelavo ene garniture spalnic boljše tipa 204 ure, porabijo letos za isto delo le 120 delovnih ur. Mimogrede povedano: uvajanje norm je pri tem odigralo pomembno vlogo.

Tovarna pohištva STIL bi morala po družbenem planu letošnjega leta izdelati raznovrstnega pohištva za 120 milijonov dinarjev vrednosti. Če pa pogledamo sedanje finančno stanje, ugotovimo, da je delovni kolektiv zaradi smotrne organizacije dela in osebne požrtvovalnosti posameznikov izpolnil polletni plan z 68%, se pravi, da je vrednost realizacije dosegla že 82 milijonov dinarjev. Zato ne moremo oporekati upravičenosti, da so si člani tega delovnega kolektiva ob prvem polletju razdelili dobiček, ki so ga ustvarili z lastnim prizadevanjem v znesku okrog 10 milijonov dinarjev, ter si po odbitku vseh obveznosti razdelili toliko, da je vsak dobil skoraj 70% enomesečne plače.

Ima pa tovarna tudi vrsto objektivnih težav. Delovni kolektiv bi lahko povečal proizvodnjo, če bi...

Nujno potrebno je izpopolniti strojni park. Tovarna nima izsejalnih naprav, kar ustvarja tež-

ke delovne pogoje; nima centralnega ogrevanja, zato v zimskih mesecih proizvodnja pade; potrebujejo sušilnico, za katero so potrebni elaborati že izdelani (primanjkujejo le investicijska sredstva); največjo oviro pa predstavlja hidravlična preša. Menijo, da jo bodo uspeli že do konca prihodnjega meseca nabaviti, ker le-ta lahko odstrani sedanje ozko grlo v proizvodnji.

Velja pa zapisati tudi to: Tovarna pohištva STIL bo takoj po dokončni dograditvi, to je brž ko bo dobila potrebni strojni park, začela s serijsko izdelavo spalnic in tapetniških izdelkov, opustila pa izdelavo kuhinjskega pohištva. To organizacijsko spremembo proizvodnje narekujejo domače in tuje tržišče.

SLOVESNOST OB ZAČETKU PRAZNOVANJA OBČINSKEGA PRAZNIKA OBČINE SEŽANA

Kot žrtve ste padli...

V okviru proslav celotenskega praznovanja prvega občinskega praznika v Sežani so minulo nedeljo odkrili spomenik padlim borcem in žrtvam faš-

ističnega nasilja tudi v Tomaju na Krasu.

»Ni slučajno«, je v svojem nagovoru ob odkritju dejal predsednik občinskega ljudskega od-

bora Sežana Alfonz Grmek, »da med otvoritvenimi svečanostmi praznovanja prvega občinskega praznika Sežane odkrivamo spomenik padlim borcem NOB prav v Tomaju. Tukaj je bil namreč 28. avgusta leta 1943 ustanovljen rajonski odbor OF za Sežano, tod se je tedaj vse bolj razplamteval splošni ljudski upor in se širil po vsem Krasu.«

K odkritju se je zbralo veliko število ljudi. Razen domačinov so bili prisotni tudi številni gostje iz Sežane, Kopra in Trsta. Zgodovino prispevka Tomajčanov osvobodilnemu boju je orisal predstavnik vaškega odbora ZB, medtem ko je o povojni graditvi in doseženih uspehih na vseh področjih življenja govoril predsednik ObLO Sežana Alfonz Grmek. Mešani pevski zbor DPD Svoboda iz Sežane in pa domači pevci so slovesnost poživili z nekaj lepimi borbenimi in narodnimi pesmimi, medtem ko so svojci in organizacije položili pred spomenik številne vence. —a

Velik plen predrznih tatov

V sredo minuli teden so predrzni umazanci pripravili v Lažah št. 16 pri Senožcih v divaški občini pravo pravcato presečenje. Vlomili so namreč v hišo in odnesli iz nje kovček, v katerem je Anton Zetko hranil svoj denar. Tega pa ni bilo ravno tako malo: okrog 650.000 dinarjev v gotovini in 2200 ameriških dolarjev v bančnih čekih. To je bila skoraj vsa dedščina, ki jo je sinu Antonu Zetku zapustil njegov oče, izseljenec-povratnik, ko je lansko leto umrl.

Predrzni tat si je tako prisvojil nad dva milijona dinarjev. Zagotovo je moral dobro poznati razmere v hiši in tudi to, kje je

gospodar hranil svoj denar, zato ga verjetno ne bo težko izslediti. Pri tem pa je vsekakor treba poudariti, kako neprevidno ravna naša ljudje zlasti na podeželju, ker svoje težko zaslužene prihranke držijo doma na negotovih mestih, jih skrivajo po raznih luknjah in slabo zavarovanih kovčkih, po nogavicah in podobno. Ne glede na dejstvo, da tako spravljen denar včasih požrejo miši, da zgori ali se kako drugače uniči ali pa ga ukradejo, kot je bilo to v našem primeru, tak denar leži doma mrtev in lastnik nima od njega nobene koristi — razen zavesti seveda, da ga ima. —ar—

NAŠ DOMAČI FELJTONČEK

Metka je prišla pod avto

Petek. Pozna popoldanska ura... Slabotna sončna svetloba s težavo prodira skozi deževne oblake in meče na cestni asfalt razcefrane motno bele lise. Križišče mednarodnih avtomobilskih cest v Kozini postaja iz dneva v dan pretesno. Iz dneva v dan bolj nevarno.

Presunljiv cvilež je ostro prerezal vaško dremotnost. Takoj zatem prestrašeni ženski kriki. Kakor bi dregnil v mravljišče, je križišče oživel. Iz gostiln, trgovin, iz mesnice so planili ljudje in se kakor val pognali proti živemu vozlu prvih, ki so bili priča nesreči.

Sredi vozla je stala elegantna črna limuzina s francoskimi registrskimi oznakami. Pet, šest metrov za njo je bila na asfaltnih tleh zarisana čr-

na, kakor osmojena proga, v širini kolesnih osi. Voznik je bil z vso silo pritisnil na zavoro. Dobre štiri metre pred avtomobilom pa je v globoki omedlevici ležala štiriletna punčka Metka, blizu nje sredi ceste obrabljena metlica, nekoliko dalje ob robu ceste levi, blizu avtomobila, med črepinjami razbite avtomobilske svetilke pa drugi sandaleček. Nad malo ponesrečenko se je sklanjal visok mladenič.

»Vode! Brž vode, če bo še kaj pomagalo!« je zavpil.

V hipu je nekdo prinesel vode. Mladenč je pričel otroku močiti obraz, nato pa ga je prijel za obe roki, da bi z umetnimi dihanjem spravil Metko k zavesti. Pot mu je curil po obrazu, ko je dejal: »Čisto trda je!« Zenske so sočutno zajokale. Nenadoma je Metka odprla oči in slabotno zaječala. »Živa je!« je zavrsalo med gnečo.

Medtem je privozil ambulantni avtomobil. Milleniki so napravili prostor, mladi mož je ponesrečenko dvignil in jo nežno odnesel v voz. Deklica je imela desno stran obraza temno podpluto, okoli ust pa se ji je pocejala kri. Imela je izbit zobček. Službujoča medicinska sestra v ambulanti je ponesrečenko zaslino obvezala, jo vzela v naročje ter v spremstvu Metkine sosedice sedla v rešilni avto, ki je odbrzel proti Kopru.

»Kje je otrokova mati?« so vpraševali ljudje.

»Kje je moja lutka, kje je moja mamica?« je s slabotnim glasom istočasno spraševala Metka v drvečem avtomobilu.

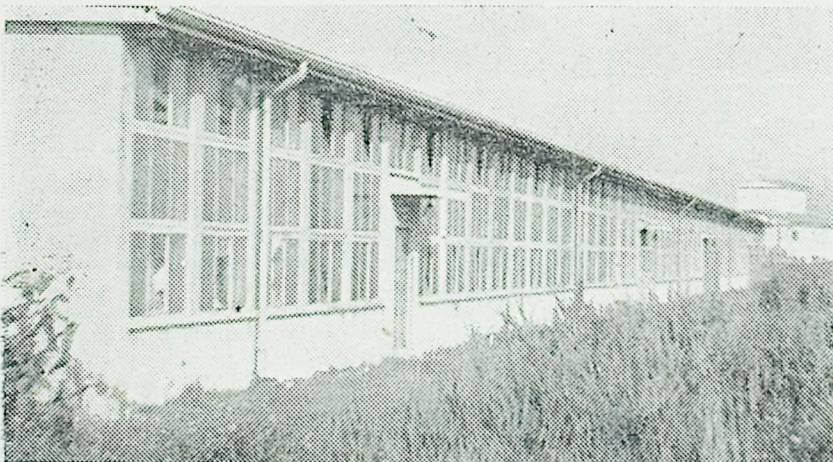
V trenutku, ko se je zgodila nesreča, je slonela na oknu drugega nadstropja Šiškovčeve hiše mlada žena in skozi očala opazovala promet na križišču. Videla je tudi svojo Metko-edinko, kako je z metlico v roki po-

hitela, da bi pretekla cesto. Videla je, kako je po reški cesti proti Trstu pridrvel avtomobil in s prednjim delom prestregel in podrl otroka ter ga silovito pahnil od sebe in pri tem izgubil oko svetilke, čigar stekleni drobec so zažvenketali in se razsuli po tleh. Mrtvo in brezčutno je potem to oslepelo oko strmelo na malo žrtev.

Metkina mamica pa je omahnila z okna in ljudje so jo našli nezvestno na kuhinjskih tleh. Ko so ji pomagali k zavesti, je odhitela v ambulantno, toda rešilni avto je bil že Metko odpeljal. Ko se je vrnila na mesto nesreče in hotela pobrati Metkine sandale in metlico, je stopil k njej mladenič:

»Pustite to, dokler komisija ne opravi svojega dela! Prej bi morali paziti na otroka, da bi se brez varstva ne potikal po križišču!«

Da, paziti moramo na otroke. Po mednarodnih avtomobilskih cestah smejo voziti avtomobili z neomejeno brzino na lastno odgovornost šoferjev. Tega se je gotovo zavedal tudi mladi Francoz, ki je s svojo spremeljevalko v limuzini križaril po naših slikovitih krajih in na Kozini nehoti križal tudi življenje ljubke, temnolase Metke, ki je kipele v zdravju in otroški neskrbnosti. Bila je vsa razigrana od otroških sanj, blaga in tudi stroga gospodarica svojih lutk in drugih igračk, med kakršne gotovo ni šteli luksuznih avtomobilov. Zato bi bilo prvo Metkino srečanje s tako »igračko« zanj skoraj usodno. Upajmo, da bo deklica Metka ob skrbni negi naših zdravnikov ostala pri življenju, četudi morda ne brez vsakih posledic. Vsekakor pa bosta njena mamica in ona v bodoče križali nevarno cestno razpotje vedno tesno druga ob drugi. Pazimo na otroke, ki so naš največji zaklad in jamstvo naše bodočnosti. Jaša Zvan

Tovarniško poslopje STIL v Škocjanu pri Kopru je sodobna stavba, v kateri delavci delajo v sodobnih pogojih.

SPOMINSKE SVEČANOSTI OB ODKRITJU PLOŠČE NA BARKI

Večna slava padlim borcem

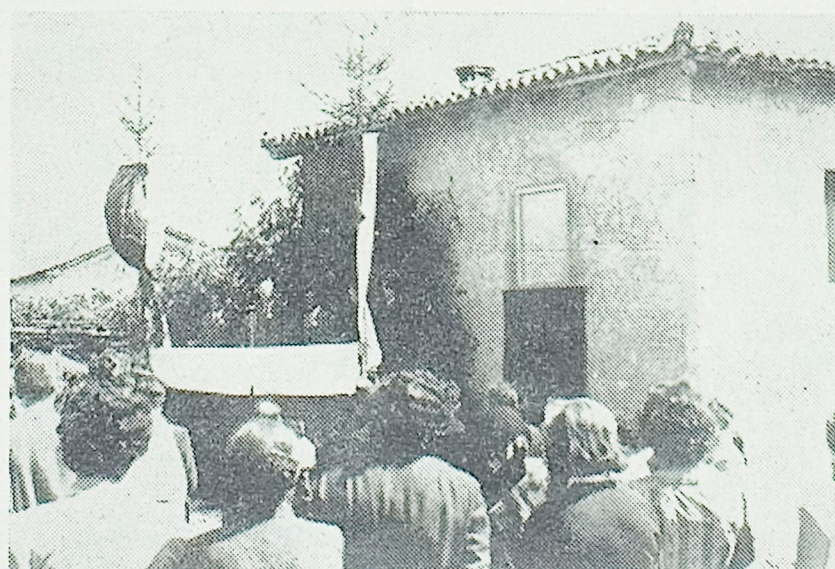
Mala brkinska vasica Barka v divaški občini je minulo nedeljo imela posebno slavo. Vaščani so namreč odkrili spominsko ploščo 21 junakom svoje vasi, ki so dali svoja življenja za svobodo.

Že zjutraj se je na Barki zbralo precejšnje število ljudi — domačinov in tudi iz bližnjih vasi so prišli. Iz Divače je avtobus pripeljal pevce in godbo na pihala DPD Svobode, avtomobili pa goste iz Divače, Kopra in celo iz Trsta so prišli.

Slovesnost je začel predstavnik domačega odbora Zveza borcev, ki je pozdravil zbrane goste, med katerimi so bili predsednik ObLO Divača Janko Valentinčič in drugi predstavniki javnega življenja divaške občine, dalje predsednik in tajnik Okrajnega odbora Zveze borcev v Kopru Anton Ukmar in Mirko Glavina in drugi gostje. Zbrani ljudje so nato slišali kratko zgodovino razvoja narodnoosvobodilne vojne s poudarjenimi ozirom na doprinos padlih vaščanov. Spominsko ploščo je nato odkril in jo s kratkim nagovorom predal kot večni spomin na hrabre ljudi iz velikih dni našega osvobodilnega boja vaščanom Anton Ukmar.

K uspelemu slavlju je veliko pripomogla tudi godba na pihala iz Divače, ki je slovesnost začela

z Internacionalo, zaključila pa z Žrtvami in Hej Slovani, medtem ko je divaški pevski zbor zapel nekaj partizanskih pesmi. Lepo vreme je omogočilo, da so Barčani skupaj s svojimi številnimi gosti ta domači praznik res lepo proslavili. rb

V mali brkinski vasi Barka v divaški občini so minulo nedeljo odkrili spominsko ploščo padlim vaščanom, ki so dali svoja življenja za svobodo. Slika prikazuje svečanost med odkritjem plošče.

KORISTNA PRIPRAVA ZA IZVAJANJE ŠOLSKE REFORME

S praktičnim delom k znanju

Na pobudo okrajne komisije za pošolsko izobraževanje je Tajništvo za šolstvo pri OLO Koper te dni organiziralo v sodelovanju z okrajnim Zavodom za pospeševanje gospodinjstva, okrajnim odborom Ljudske tehnike in Rdečega križa ter z Okrajno združeno zvezo dvanajststrednjega učiteljev za pouk tehnične vzgoje v osnovnih ter v kmetijsko-gospodarskih šolah koprškega okraja. Namen tega tečaja, ki se ga je udeležilo 47 učiteljev, predvsem mlajših, je bil poučevanje organizacije in metode poučevanja ročnih spretnosti in gospodinjstva ter kmetijstva v okviru nove šolske reforme. Kot je znano, bo z letošnjim šolskim letom vpeljana sistematična tehnična vzgoja šolske mladine kot osnova praktičnemu pouku. De-

lo tega tečaja, ki se je delilo na teoretični in na praktični del, je zajelo predavanje o organizaciji in metodi tehnične vzgoje, predavanja s področja gospodinjstva in zdravstva ter praktični pouk o uporabnosti lesa, kovine, papirja, gline, rafije in polivinila za izdelavo raznih tehničnih igračk, praktičnih predmetov za gospodinjstvo itd. Tečajniki, moški in ženske, so se seznanili tudi s kuharsko spretnostjo, z vlaganjem sadja in zelenjave, s priravo jedil, čiščenjem ter pranjem in ureditvijo sodobnega stanovanja. Obsežen program dela, ki ga je temeljito pripravil upravitelj osemletke v Ravnu nad Piranom, Avgust Gorkovič, je bil v skladu z zveznim predlogom o novem učnem načrtu. Letošnji tečajniki so se v glavnem spoznali z osnovami organizacije in metode tehnične vzgoje, prihodnje leto pa bodo obiskali tečaje, ki bodo prirejeni za posamezne panoge, kot so ročne spretnosti, kuhanje, vlaganje itd. in po treh zaporednih tečajih bodo tečajniki dobili priznanje, katero jim bo dopuščalo poučevanje teh predmetov v osemletkah ter v kmetijsko-gospodarskih šolah.

V sklopu teoretičnega in praktičnega pouka so si tečajniki ogledali osemletko v Ravnu, podjetja Mehanotekno, Iris in Arrigoni v Izoli, VINO-Koper, Pralnico, čistilnico in kopalnico v Kopru, podjetje Tomos, laboratorij Okrajnega higienskega zavoda, Hladilnico Fruktus in Mlekarno v Dekanih ter Državno posestvo na Debelem rtiču.

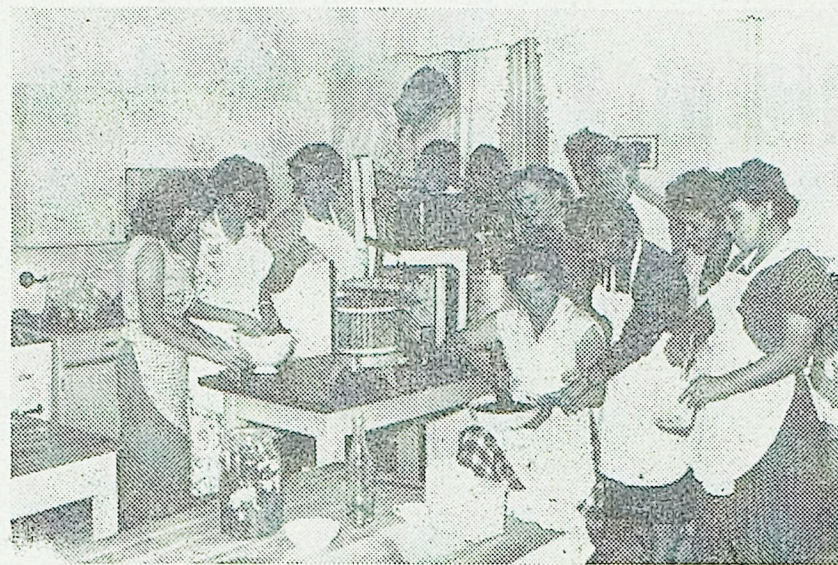
Dopisujte v SLOVENSKI JADRAN, da bo v resnici tudi glas vašega kraja!

Čudežna krpa

Kdaj pa kdaj je dobiti v naših trgovinah tudi uvožene krpe iz umetne mase. Nekatere prodajajo v lepih polivinilnih vrečkah, spet druge v pisanih celofanskih zavitkih. Na ovojih je včasih napisano Vileda, včasih Vlieser, Vlek, Vletil, v bistvu pa so vse enake in zelo sličijo jelovi koži, le da so različnih velikosti, barv, debelin in oblik. Stanejo pa od 100 do 200 din.

Ker jih s pridom vsestransko uporabljamo, jih lahko imenujemo čudežne krpe.

Pred uporabo krpo samo namočimo v mlačno vodo in dobro ožmimo. Z njo čistimo zamazana okna, vrata, pohištvo, s keramičnimi ploščicami obložene stene, oljnat plesk itd. Ko se umaže, jo v vodi le dobro zmencamo in že lahko nadaljujemo z delom. S takšno čudežno krpo mnogo prej opravimo delo, kot če bi uporabljale navadne krpe. Predmetov namreč ni treba pred čiščenjem obrisati, ker »čudežna krpa« pobere ves prah in ne-

Učitelji-obiskovalci praktičnega gospodinjstvenega tečaja, ki ga je priredil Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Kopru.

NAŠI VZGOJNI PROBLEMI

Ne samo učni uspehi, tudi lepo vedenje

Bliža se čas, ko se bodo zopet odprla šolska vrata in ko bo mladi rod zopet segel po učnosti. Vsak začetek terja priprave in prinaša probleme. Tudi nižja gimnazija in osnovna šola v Hrpoljah se je tega dobro zavedala in je v času počitnic na novo preuredila šolske prostore. Dejstvo je, da se šola bori s hudimi težavami in da resno stremi za tem, da bi izboljšala učni uspeh svojih učencev.

Če že govorimo o vzgoji otrok, je treba pomisliti tudi na vzgojo izven šolskih klopi in pri tem se nam večkrat vsiljuje misel, kakšna naj bi bila pravilna vzgoja našega mladega rodu. Tudi za to naj poskrbijo naši pedagogi, ki s svojim strokovnim znanjem ter izkušnostjo oblikujejo značaje naših otrok.

Moram priznati, da hrpoljska šola ne skrbi samo za svoje redne učne predmete, ampak za

vsestransko vzgojo šolske mladine. O tem nam priča dejstvo, da se šolski otroci v Hrpoljah lepo obnašajo na cesti, ko prihajajo v šolo ali ko jo zapuščajo. Razen tega je opaziti, da v ljudno pozdravljajo starejše osebe in da spodobno govorijo. Tega dejstva smo vsi prav gotovo veseli, saj se zavedamo, da je lepo in dobro vzgojen otrok le v ponos naši socialistični državi. Želeli bi le, da bi vzgojni uspehi hrpoljske šole služili za vzgled vsem drugim prosvetnim ustanovam oziroma šolam.

J. M.

NAŠA ŽENA, ŠTEV. 7—8

Iz vsebine:

G. G.: Zgodovinski dogodek, K. L.: Hvale vredna pobuda stanovanjske skupnosti MTT, S. V.: Novosti iz Kitajske; Ob smrti Nine Pokornove; M. Voglar: S poti po Danski, Dr. M. Bedenič: Vprašanje kazni, L. Pirandello: Ta dobra duša, M. S.: Novi filmi, F. Severkar: Dnevnik Ane Frank; Med knjigami in revijami, N. G. Černiševski: Kaj delati; Zaupni pomenki, Kozmetika, Zanimivosti, Dr. A. Šef: Skrbimo za naše noge; Zdravniški nasveti, Gospodinjstvo, Moda.

JAJCA S PARADIŽNIKI IN PAPRIKO

Tri očistene paprike zrežemo na tanke rezance, prav tako tudi dva paradižnika in pol čebule. Čebulo zarumenimo na dobri žlici masti in olja, dodamo najprej papriko, jo prepražimo, nato pa dodamo še paradižnik in pražimo, da se voda posuši in izstopi mast. Tedaj jed solimo, zlijemo nanjo 2 do 3 razžvrkljana in osoljena jajca in jih pustimo, da zakrknejo.

Jesen je pred vrati in zato so modne revije že polne takih modelov

Zdravniški kotiček

Nekaj o zdravstveni službi na Postojnskem

Vsa povojna leta je čutili v Postojni veliko potrebo po primerni stavbi, kjer bi bile združene vse zdravstvene ustanove in posvetovalnice. Najprej so govorili o gradnji nove bolnišnice, pozneje pa se je izkazalo, da bodo lahko staro stavbo primerno preuredili. Tako dela danes v tej stavbi že zobna ambulanta, v najkrajšem času pa bo začela tudi splošna in šolska ambulanta. V posebni šolski zobni ambulanti bo začel v najkrajšem času delati zobozdravnik dr. Aleksander Žitko, ki ga je ObLO štipendiral prav v ta namen. S tem bo končno rešeno tako pereče vprašanje zobozdravstvene službe v Postojni.

Urediti pa bo treba še protituberkulozni dispanzer. Zdjaj ordinira na dispanzerju dr. Lojze Korsika, ki prihaja dvakrat tedensko iz Ljubljane. To seveda ne zadošča, ker obiski iz leta v leto naraščajo, predvsem zaradi sistematičnega pregleda šolskih otrok in osebja zaposlenega v živilski stroki. Zato bi bilo potrebno nastaviti v Postojni stalnega ftiziologa, še večji problem pa je vprašanje medicinskih sester za protituberkulozno službo.

Pomožno zdravstveno postajo in posvetovalnico za otroke bodo v najkrajšem času odprli še v Prestranku, kjer se industrija posebno hitro razvija, in v Belškem, kjer zdaj ordinira zdravnik dvakrat tedensko.

Glede na zelo pomembno vlogo, ki jo imajo posvetovalnice za matere in otroka, jih bo nujno treba ustanoviti še v Prestranku in v Hruševju. Zdjaj je posvetovalnica le v Belškem, v Postojni pa deluje dispanzer za otroke in dispanzer za matere. Posvetovalnice so preventivni del zdravstvene službe, njihovo uspešno delo pa se zrcali v zmanjšanju umrljivosti otrok.

Kako potrebna je posvetovalnica nam povedo tudi številke: v dispanzerju za mater in v dispanzerju za otroka je bilo samo v Postojni 976 obiskov, od tega 170 prvih in 806 ponovnih. Medicinska sestra je obiskala na domu 295 zdravih in 34 bolnih otrok.

Dejstvo, da nekatere matere še vedno podcenjujejo vlogo posvetovalnic in ambulant za matere in otroka, narekuje še intenzivnejše delo na področju zdravstvene prosvete.

Ština

Poletna, pa tudi večerna obleka. Modni strokovnjaki zatrjujejo, da je letošnje poletje v znamenju belega.

Debut z dvema knjigama

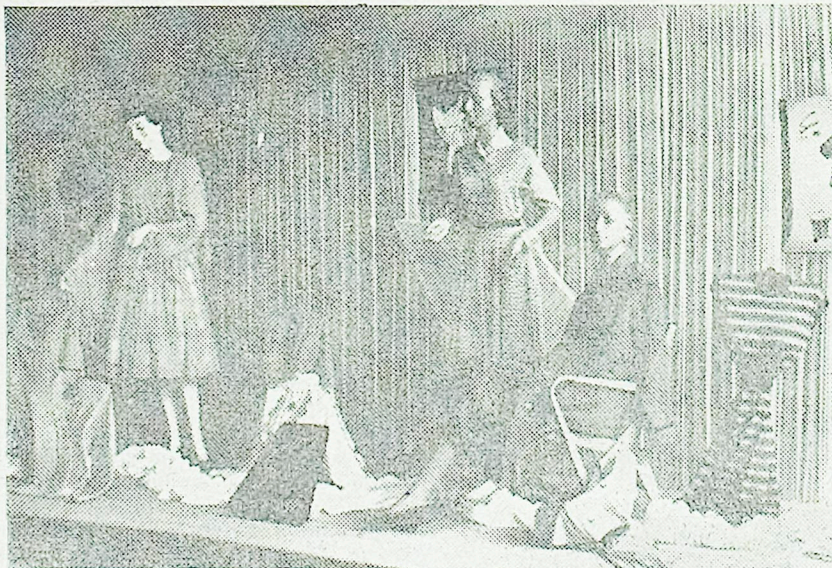
(Nadaljevanje s 5. strani)

ga v lazarjet na zdravljenje, od koder pobegne za nekaj dni domov v Maribor in Ptuj, kjer zve, da so mu sestro odpeljali v taborišče. Tu tudi prvič kaj več sliši o partizanih. Po naključju gre tudi sam k njim, brez prepričanja in notranje nuje. Na Pohorju postane dober borec, da mu komandir in komisar zaupata važne naloge. Nekoč gre tudi v Maribor, likvidirati višjega sovražnikovega oficirja. Pri tem se ponovno sreča z Zidino, s katero je pred odhodom k partizanom preživel nekaj uric ljubezni. Skušaja jo ponovno pridobiti zase, hkrati kot pomoč pri izpeljavi naloge, ki mu je bila poverjena. Toda zaradi nujnih okoliščin se je moral v mestu zadržati dalj, kot je bilo določeno. V tem času skuša zadovoljiti tudi srce. To pa je bilo usodno zanj, zanj in še nekaj sovražnikov, ki jih v neenakem boju ubije.

Obe deli sta napisani v lepem, realističnem jeziku, pobarvanem z lokalizmi, v prijetno tekočem stilu in preprosti, vseskozi realistični gradnji. Dejanje je pri obeh dovolj napeto in dramatično, da drži bralčeve domišljije v nenehni napetosti. Če bi primerjali obe deli med seboj, tedaj bi po zanimivosti in moči pripovedovanja, kakor tudi po risanju značajev, manjših zgodb in prizorov, dali prednost »Rosi na pajčevini«. Zakaj tu je avtorica na skoro 400 straneh teksta razgrnila pred nas veliko široko ljudi in dogodkov v vrtnicu druge svetovne vojne. Znala pa je v tem divjem času dati besedo tudi erotiki, ki se vleče skozi roman kot vzporedna nit z borbo Borisa Gačnika, da bi postal partizan z voljo in telesom. Zato je tudi ta poslednja knjiga bolj prijetno branje in je v primerjavi s prvo toplejša in bolj intimno človeška. Seveda s tem ne izgubijo »Gorniki in njihov čas« poiztivnih potez, ki jih imajo v veliki meri.

Pa še zadnja razlika: medtem ko je oprema Gornikov slaba, sta zunanja oprema in tisk Rose na pajčevini prav res okusna.

M. B.

Detajl z gospodarske razstave v Sežani ob priliki prvega občinskega praznika. Na sliki vidimo okusne izdelke Tovarne pletenin v Sežani, ki vzbujajo posebno pozornost obiskovalk.

ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE • ZA NAŠE KMETOVALCE

BOGATO ZADOŠČENJE PIONIRJEV SOCIALISTIČNEGA KMETIJSTVA NA KOPRSKEM

Da ne bomo pozabili!

Ko so 1955. leta ustanovljali v vaseh Puče, Planjava in Koštabona novo državno kmetijsko posestvo Brič, je bilo med tamkajšnjimi naprednimi kmetovalci in lastniki zemlje mnogo govornikov.

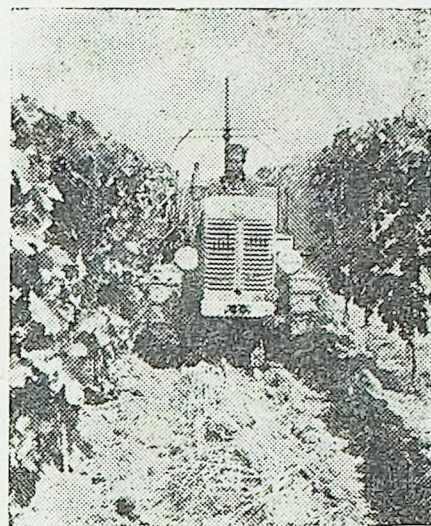
nja. Toda ne morda zaradi tega, da ne bi želeli izboljšati svojega življenja! Šlo je namreč za širšo akcijo: da bi čim več ljudi odstopilo svojo zemljo novemu posestvu, zaradi česar bi lahko v

bodoče laže in bolj intenzivno obdelovali večje površine zemlje. Resnično, kar lepo število kmetovalcev se je odločilo za ta sodoben, napreden korak. Vso svojo zemljo so odstopili državnemu kmetijskemu posestvu Brič naslednji kmetovalci: Marija in Ivan Viler, Ivan Pucer, Jožef in Valerijo Benčič, Ana Kapel, Andrej Pucer, Andrej Viler, Jožef Nemač, Ivan Baruca, Gabrijel Nemač, Jožef Brec in Andrej Baruca. Za dobo trideset let pa so odstopili svojo zemljo kmetijskemu posestvu v brezplačno ob-

delavo naslednji kmetovalci: Jožef Bonaca, Anton Ermaniš, Jožef Benčič, Jožef Delošto, Jožef Baruca, Jožef Pribac, Ivan Viler, Jordan Baruca, Andrej Baruca in Ivan Brec.

Zdaj to ogromno zemljišče, ki se bo prihodnje leto povečalo še za 20 do 30 ha zemljišča iz Krtin, že obdelujejo stroji, pomagajo jim pa tisti ljudje, ki so darovali zemljo posestvu. To so zdaj pravi vinogradniški delavci, ki na sodoben način urejajo velik plan-tažni vinograd.

V. S.

Kako zalivamo papriko

Paprika je zaradi velike hranljivosti pomembna vrtnina, bodisi da jo uživamo svežo ali posušeno. To je rastlina, ki najbolje uspeva tam, kjer je podnebje toplo, kjer je dovolj sonca in kjer so tla primerno vlažna. Važno je torej, da v mesecih od maja do septembra, ko nastopajo sušna obdobja, nasade paprike močno zalivamo. Če paprika v tem času nima dovolj vlage, so njeni sadeži nerazviti, brez sočnosti, maloštevilni in občutljivi za razne bolezni.

Vso skrb moramo zato posvetiti okopavanju in zalivanju v času njene vegetacije. Ker v poletnih mesecih ni dovolj padavin, da bi se paprika enakomerno razvijala, jo je treba zalivati. Zalivati pa je ne smemo, ko je sončna pripeka največja, pač pa zvečer ali zgodaj zjutraj. Za zalivanje je priporočljivo uporabljati ne preveč hladno, prestano vodo.

Če je nasad paprike na nekoli-ko nagnjenem terenu, je najbolj

priporočljivo, da se poslužimo tako imenovanega »bolgarskega zalivanja«. Bistvo takšnega zalivanja je v tem, da pri razdvajanju vode na posamezne parcele izkoristimo naravni padec terena. Njivo razdelimo na posamezne parcele, ki jih ogradimo s 15 cm visokim grebenom, narejenim iz zemlje. Od bazena, ki je na najvišjem delu njive, priteče voda po jarku do posameznih parcel. Nato z motiko na enem koncu parcele odstranimo iz zemlje narejeni greben in voda se enakomerno širi ter napaja nasad. Ko je parcela dovolj navlažena, zapremo dohode vode na to parcelo in omogočimo vdor vode na parcelo, ki leži pod zgornjo.

Zalivati moramo začeti brž ko dobi rastlina bledikasto barvo in začne veneti. Važno je tudi vedeti, da se vzporedno z razvojem plodov večajo tudi potrebe po zalivanju. Zato v začetku rasti redkeje zalivamo, ko pa se začnejo razvijati plodovi in zlasti po vsakem obiranju, je treba zemljo močno navlažiti. Najbolje je, da opravimo zalivanje vsakih 8 do 10 dni.

Po vsakem zalivanju pa je treba papriko plitko okopati, da se okrog nasadov ne naredi skorja, ki pod vplivi močne sončne pripeke rada poka. Če z okopavanjem odstranimo tako skorjo, pospešimo zračenje in segrevanje zemlje, obenem pa uničimo tudi plevel, ki se na vlažnih tleh zelo rad razbohoti. Ob upoštevanju teh nasvetov bodo nasadi paprike bogato obrodili.

inž. B. G.

Mlečni sladkor bomo delali doma

Jugoslavija je vsako leto izdala precej deviznih sredstev za nakup mlečnega sladkorja v inozemstvu. Mlečni sladkor rabi predvsem naša farmacevtska industrija za izdelavo zdravil.

Potreba je narekovala, ker že imamo surovinsko bazo in vse druge pogoje na Tolminskem, izgradnjo take tovarne mlečnega sladkorja prav tamkaj. V Tolmini bodo te dni začeli z gradnjo te prepotrebne tovarne, ki bo edina svoje vrste v Jugoslaviji.

Tovarna bo stala blizu mladinskega doma. Obratovati bo pričela predvidoma čez eno leto. Za gradnjo je zvezna investicijska banka že odobrila 86 milijonov 632 tisoč dinarjev kredita. Od tega je za okrog 87 tisoč ameriških dolarjev deviznih sredstev za nakup strojev in tehnične opreme. V celoti bodo znašali stroški za tovarno okrog 135 milijonov dinarjev.

Surovine za predelavo, to je mlečno sirotko, bo tovarna dobivala iz nove, velike in sodobne mlekarne v Kobaridu, organizirala pa bo tudi svojo zbirno bazo. Predelala bo na leto okrog 7 in pol milijonov litrov sirotke, ki jo zdaj mlekarne v Kobaridu tudi po več tisoč litrov dnevno izlije v Sočo kot neuporabno, kmetje pa z njo krmijo živino.

Čeprav bo tovarna izdelala letno okrog 220 ton surovega in 35 ton prečiščenega mlečnega sladkorja, bo s tem krila komaj okrog polovico jugoslovanskih potreb. Vendar pa se bo že to precej poznalo, ker je mlečni sladkor v tujini zelo drag. Tovarna bo razen tega kot stranski produkt izdelala še 35 ton suhih beljakovin in okrog 200 ton melase. Vsekakor bo nova tovarna za vso Jugoslavijo, zlasti pa še za tolminsko občno velikega gospodarskega pomena, ker bo s tem tudi kakovostno mleko, ki je osnovni pridelek Tolminske, izrabljeno do konca.

-ar-

SLOVENSKI JADRAN v vsako hišo Slovenskega Pri-morja!

ZA VEČJI HEKTARSKI DONOS PŠENICE

Čim boljše seme - tem večji pridelek

Na pobudo Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo FLRJ in v sodelovanju s Kmetijskim inštitutom LRS ter njene podružnice v Kopru je Kmetijsko posestvo Škocjan-Ankaran začelo s poskusi 33 raznih sort pšenice. Dose-danje izkušnje pa so vredne, da o njih nekaj zapišemo.

Pšenico so posejali na parceli »Valla«, zahodno od ceste Bertolki-Koper, tik pod novimi stanovanjskimi bloki v Škocjanu. Že med sejanjem pa vse do žetve so se razne kmetijske zadruge in tudi napredni kmetovalci zanimali za potek in uspehe poskusa. Zanimalo jih je predvsem, kate-re sorte pšenice najbolj ustrezajo tamkajšnjim podnebnim in tal-nim razmeram. Zemlja je ilov-nata in srednje težka. Zorana je bila 40 cm globoko, na njej pa so doslej gojili papriko. Gnojili so jo z umetnimi gnojili in to 1435 kg na hektar. Zadnje gno-jenje z dušičnimi gnojili so opravi-li 28. februarja letos.

Vsako poskusno sorto so pose-jali na 30 m² površine, na hektar pa so posejali isto količino od vsake sorte in sicer 180 kg. Setev je bila šele 4. decembra lani, kar

je za tamkajšnje kraje vsekakor prepozno.

Bilo je ogromnega dela, saj je bilo treba od setve do žetve opravi-ti vrsto opazovanj vseh faz raz-voja zato, da bi lahko čimbolj natančno ocenili vrednost posa-meznih sort in izbrali najboljše, ki naj bi bile v prihodnje osnova za večjo proizvodnjo pšenice v obmorskih krajih.

Ker vsakogar najbolj zanima hektarski donos posameznih sort, navajamo naslednje podatke: gi-bal se je med 21 stoti in 90 stoti.

Od 21 do 30 stotov na ha je dosegla le avstrijska sorta STAM-101; od 30 do 41 stotov na ha italijanska sorta FRASINETO in avstrijska HARAK; od 41 do 70 stotov pa italijanske sorte: FURLANI, FRECCA, R-37, PRO-DUTTORE, GLAVATINO, SAN GIORGIO, QUADERNO, FUNO-NE, ELIA, VIVENZA, CAMPO-DORO in MENTANA s 60 stoti na ha; med 70 do 80 stoti so ro-dile sorte: SANMARINO, AUTO-NOMIA, MARA, ABONDANZA, IMEPETO, FALCETO, AQUILA, TEVERE, DRAGONE, ST. 1373, SANPASTORE, FUNOTO in R-16, medtem ko so dosegle sor-

te: FORTUNATO in FUNO po 81 stotov, sorti SANLUCA in FIORELLO pa celo po 90 stotov na ha.

Ti podatki kažejo, da tudi sor-ta MENTANA za obmorske kraje ni najbolj priporočljiva.

V našem kraju posejemo letno 2800 ha s pšenico s povprečnim hektarskim donosom 14 stotov na ha, z uvajanjem novih sort in sodobnih agrotehniških mer pa bi lahko v štirih letih zvišali do-nos na 25 stotov. To pomeni, da bi pridelali namesto sedanjih 43.948 kg, kot smo jih v letu 1955, 70.000 kg in da bi povečali na-rodni dohodek od 162.607.000 di-narjev na 332.294.000 dinarjev. Samo v Marezigah in njeni bliž-nji okolici, kjer je sedaj hektar-ski donos od 25 do 35 stotov, bi lahko z izboljšanim kmetovanjem že v štirih letih dosegli povpreč-ni pridelek 40 stotov na ha.

Na področju koprške, izolske in piranske občine pridelajo na približno 1650 hektarih s pšeni-co posejane površine, 26.631 stot-ov pšenice, to je 16 stotov na ha. Z uvajanjem novih sort pše-nice, bi s sodobnimi agrotehnič-nimi ukrepi ter s smotno upo-rabo večjih količin umetnih gnoj-il dosegli povprečje 30 stotov na ha. To pomeni, da bi se proiz-vodnja dvignila na 49.500 stotov in narodni dohodek bi se povečal za 48.615.300 dinarjev.

Te ugotovitve narekujejo kon-kretno pomoč kmetijskim zadrug-am in njihovim članom v borbi za večjo proizvodnjo, se pravi, da jim bo treba omogočiti nabavo kvalitetnih semen, ki bodo izpod-rinile semena slabih sort, kot so GENTIL, AUSONIA in razne druge mešanice. Dobro selekcio-nirano in sortirano seme je zlata vredno, zato se ga kmetovalci ne smejo briniti, čeprav je njegova cena tudi do 70 dinarjev za kilo-gram: kajti brez dobrega seme-na ne bo bogate žetve. Kmetijsko posestvo Škocjan-Ankaran se dobro zaveda gospodarske vred-nosti kakovostnih semen pšeni-ce in zaradi tega bo nadaljevalo s poskusi ter bo letos od 33 poskusnih sort posejalo 24 najbolj-ših. Lahko pričakujemo, da bo žetev prihodnje leto dala večje količine selekcioniranih kako-vostno visoko vrednih semen. Tako bo predvsem na obalnem področju našega okraja žetev pšenice v prihodnjih letih dala znatno večje finančne uspehe, kot jih daje danes prav zaradi saditve slabših sort pšenice.

B. N.

TUDI VSKLADIŠČENI POLJSKI PRIDELKI NISO VARNI

Uničujmo škodljivce

Kako na poljih in v strnjanih nasadih zatiramo rastlinske bo-lezni ter njihove povzročitelje, je našim kmetovalcem več ali manj znano. Treba pa je tudi sprego-voriti nekaj besed o zatiranju žuželk, ki uničujejo poljedelske pridelke v shrambah in v skladiščih.

Pri pregledu raznovrstnih pri-delkov in semen žita, graha ter fižola, so tudi pri nas strokovne komisije ugotovile močno okuž-ljivost graharja, fižolarja in dru-gih škodljivcev. V letih 1930 do 1939 smo v Jugoslaviji pridelali povprečno 76.805.000 stotov žita letno. Če pa upoštevamo, da razni hrošči in njihove ličinke uni-čijo v shrambah samo 5% pri-delka (takšnega mišljenja so v ZDA, kjer je zaščita vskladišče-nih poljedelskih pridelkov veliko boljša, kot je pri nas), ugotovimo, da nam letno propade v skladi-ščih več kot 3.800.000 stotov; in če stane kilogram žita 20 dinar-jev, znaša vrednost v skladiščih in shrambah uničenih žit okrog 7 milijard 680 milijonov dinarjev.

Zato je zatiranje škodljivcev v skladiščih prav tako, če ne še bolj važno, kot je njihovo zatira-nje na poljih. V skladiščih nam namreč s pridelki vred uničijo tudi ves trud in delo, ki je bilo vloženo od setve pa preko žetve do mlače in vskladiščenja. In še to: Če ne bomo škodljivcev žitaric in stročnic tudi v skladiščih do-sledno zatirali, se bodo pridelani skladi prehranskih predmetov skrčili in izgubo domačega pri-delka bo treba nadomestiti z uvo-zom. To pa je za naše gospodar-

stvo več ali manj nepotrebno in veliko breme.

Med najbolj nevarna škodljiv-ca stročnic sodita grahar in fižolar.

Grahar, z latinskim imenom Bruchus pisorum, je zelo razšir-jen v Evropi, Severni Ameriki in v Severni Afriki. V naši državi ovira gojitve poznega graha, ki je za obalno področje velikega gospodarskega pomena, saj je njegova povprečna cena 100 di-narjev za kilogram. Grahar, ki se zelo hitro množi, zavira tudi go-jenje semenskega graha in mar-sikateri kmetovalec je opustil prav zaradi tega njegovo gojenje.

Grahar je 4 do 5 mm dolg hro-šček sivorjave barve, po hrbtu je pokrit s temnimi dlačicami in lisami. Njegova ličinka je rume-ne barve, ko pa doraste, je dolga 5 do 6 mm. Grahar ima samo eno generacijo letno. Kot odrasel hrošč prezimi v grahovitih zrnih v skladiščih ali na prostem skrit za skorjo dreves. V teh skrivališ-čih pričeka cvetenje graha. To-rišče njegovega delovanja so prašniki, cvetni in mladi listi, teknejo pa mu tudi mladi stroki. Približno po 15 dneh pričnejo samice odlagati jajčeca. Vsaka samica jih odloži po 150 in sicer do 10 na vsak strok. V enem tednu se razvijejo ličinke, ki si poiščejo pot do zrna.

Grahar pride v shrambo z zrnjem. Ličinka uničuje tudi kli-ce in s tem zmanjšuje količinsko in kakovostno vrednost graha ter kaljivost. Močno okužen grah ni primeren niti za prehrano ljudi, pa tudi kot krma živini ni priporočljiv.

Letos je dosti okuženega graha. Če je manj okužen in ga želimo porabiti za ljudsko prehrano, moramo skladišče segreti do 20 oziroma do 25 stopinj Celzija. V tako segretim prostoru hrošček zapusti zrno in si poišče pot na prosto. To pa mu preprečimo ta-ko, da zapremo okna prostora, kjer je grah vskladiščen, in hro-šče sproti uničujemo s sežiga-njem, škropljenjem ali zapraševanjem z DDT in HCH sredstvi. Lahko pa prostor tudi zadimimo s pripravki za zadimljenje, to so svečke ali tablete, narejene iz sestavin prej omenjenih kemič-nih sredstev.

Ker je grahar pravzaprav polj-ski škodljivce, ga je treba zati-rati tudi na njivah. Prvo pravilo je, da uporabljamo le neokuženo seme, če pa je okuženo, ga pred uporabo razkužimo. Uporabno je tudi dve leti staro seme, ker gra-har živi samo eno leto in se že s tem, da seme dalj časa stoji, grahar uniči. Priporočljivo je tu-di, da grah izpostavimo v tankem sloju za eno do dve uri pod tem-peraturo 55 stopinj Celzija, ker toplota hrošča uniči, kaljivost pa ne.

Če kljub temu opazimo že na njivi okužbo, moramo dvakrat zapraševati; prvič, ko so odprti prvi grahovi cveti, drugič pa šest dni kasneje. Kljub temu, če smo opazili okužbo ali ne, pa je zelo priporočljivo, da grah pred vskla-diščenjem zaprašimo s Pantaka-nom ali Lindanom in sicer tako, da med 100 kg graha nasujemo in z graham premešamo pol kilo-grama zaščitnih sredstev.

(Nadaljevanje prihodnjič)

NAJVEČJA PLANTAŽA OREHOV V EVROPI JE V KNINU. Tamkajšnje kmetijsko posestvo »Glavice« je namreč zasadilo okrog 35 tisoč orehov na 350 ha površine. Menijo, da bo letni pri-delek tega orehovega nasada skoraj 70 vagonov najbolj kakovost-nih orehov franket in konjiški.

LETOS BOMO PRIDELALI 3 MILIJONE TON PŠENICE IN RŽI. Ker pa potrebujemo za pre-hrano prebivalstva in za setev okrog 4 milijone ton pšenice, bo-mo morali letos uvoziti še milijon ton pšenice.

Da ne bo nesreč na novi cesti

Te dni je posebna komisija ugotavljala na novi avtomobilski cesti med vasjo Kačiči pri Divači in Kozini, kje je potrebno postaviti prometne znake, da bi bil zavarovan prehod čez cesto. Ravno na tem sektorju je veliko prehodov oziroma poljskih poti, po katerih gonijo kmetje živino na pašo ter vozijo tudi z vprežnimi vozovi, ko prevažajo seno in les. Rodik, Kačiči, Pared, Hrpelje, vse te vasi imajo svoje poti, ki jih je sedaj presekala nova cesta. Ukinitev ali prepoved uporabe teh poti bi pomenila gospodarsko škodo prebivalcem. Zato bodo prehodi ostali, za njih zavarovanje pa bo tehnična sekcija republiške uprave cest postavila ustrezne prometne znake in svarilne napise.

Važno je, da se prebivalci dobro seznanijo s temi znaki. Kjer stoji ob prehodu ceste okrogla tabla z napisom »stop«, je potrebno živino in vozila ustaviti, ugotoviti ali z ene ali z druge strani ne vozi po glavni cesti kako motorno vozilo in šele nato prečkati cesto. Posebno pozornost morajo biti tisti, ki gonijo čez te prehode živino na pašo. Pri pregonu živine morata biti vedno navzoča vsaj dva razsodna človeka, ne otroci, od katerih naj se eden postavi na drugo stran ceste, drugi pa naj na njegov znak požene živino čez cesto. Pregon naj se izvrši naglo, ker najmanj vsakih pet minut drvi po cesti kako motorno vozilo. Upoštevati je treba, da motornim vozilom na cestah I. re-

da brzina ni omejena. Avtomobil, ki vozi na primer z brzino 80 km na uro, lahko ustavi na ravnem terenu šele kakih 90 sekund potem, ko je pritisnil na zavore. Na mestih, kjer pada cesta navzdol, pa je vozilo še znatno težje in ga je mogoče ustaviti še pozneje.

Naj prizadeti prebivalci torej ne čakajo, da bi se šele ob nesrečah učili previdnosti. Nesreče je treba preprečevati ali jih vsaj kar najbolj omejevati. Nedavno je bila na tem sektorju blizu Kačiči povožena krava zaradi neprevidnosti njenega lastnika. In tako nima lastnik pravice od nikogar zahtevati povračilo škode.

Isto velja tudi za osebno varnost pešcev. Nova cesta je v prvi vrsti namenjena avtomobilskemu prometu. Peš hoja po sredi ceste ali po nepravilni strani je vedno smrtno nevarna. Otrok naj starši sploh ne puščajo na glavno cesto. Na prehodih in križiščih pa je nujna skrajna previdnost. Ko gre za osebno varnost in za varnost živine, je potrebno pokazati največjo discipliniranost in razsodnost.

Urejeno je tudi vprašanje avtobusne postaje v Kozini. Vsi avtobusi, ki vozijo v razne smeri skozi Kozino, bodo postajali kakor doslej pred restavracijo »Jadran«, dokler ne bo urejeno novo postajališče in servisna postaja na drugem mestu, predvidoma za kozinsko klavnico ob trasi nove ceste.

POBUDA OKRAJNEGA SVETA ZA TELESNO VZGOJO V KOPRU

Telesno vzgojo neposredno v podjetja

Okrajni svet za telesno vzgojo v Kopru je na številnih sejah razpravljal o potrebi uvedbe telesne vzgoje tudi v podjetjih in tovarnah. Na podlagi obsežne ankete, ki se je je udeležilo nad 100 podjetij v koprskem okraju, osebnih obiskov po tovarnah, pogovorov s predstavniki podjetij ter študijskega materiala, zbrane iz strokovne literature, je svet sprejel več sklepov in dal podjetjem in tovarnam več priporočil in prid zdravstvenemu stanju delavcev in uslužbencev. Med temi je najvažnejše priporočilo o podaljšanju odmora med delom. Podaljšani odmor bi uporabili za telesno vzgojo.

Svet je svoje priporočilo naslonil tudi na konkretno pomoč. Pred kratkim so namreč organizirali v Kopru tečaj, kjer so se usposobili instruktorji za rekreativno telesno vzgojo. Svoje predstavnike so poslala podjetja AR-RIGONI, IRIS, LAMA, ERMA, TELEKOMUNIKACIJE in TO-POL. Odziv je bil torej razmeroma nezadovoljiv, vendar je pač treba upoštevati, da je bil to začetek.

Na tečaju so si pridobili udeleženci in udeležence osnovno potrebno znanje. Svet se je namreč zavedal, da je uvedba telesne vzgoje v podjetjih novost, ki je mogoče ne bodo povsod sprejeli s pravilnim razumevanjem in vrednotenjem. Zato so tudi pouk na tečaju priredili tako, da so si tečajniki pridobili znanje o uri splošne telesne vzgoje, o atletiki in plavanju, poseben poudarek pa so dali igram, ki niso samo prijetne, ampak tudi rekreativno učinkovite. Na-

učili so se odbojke, košarke, malega rokometu, namiznega tenisa in badmintona, razen tega pa še številnih elementarnih iger, pri katerih ne potrebujemo žoge in drugih pripomočkov.

Tečajniki so imeli 6 ur pouka dnevno in so intenzivno sledili vsem nalogam. Zato lahko upamo, da bodo s svojim delovanjem po podjetjih upravičili zaupanje kolektivov, ki so jih poslali na tečaj.

Številke govorijo

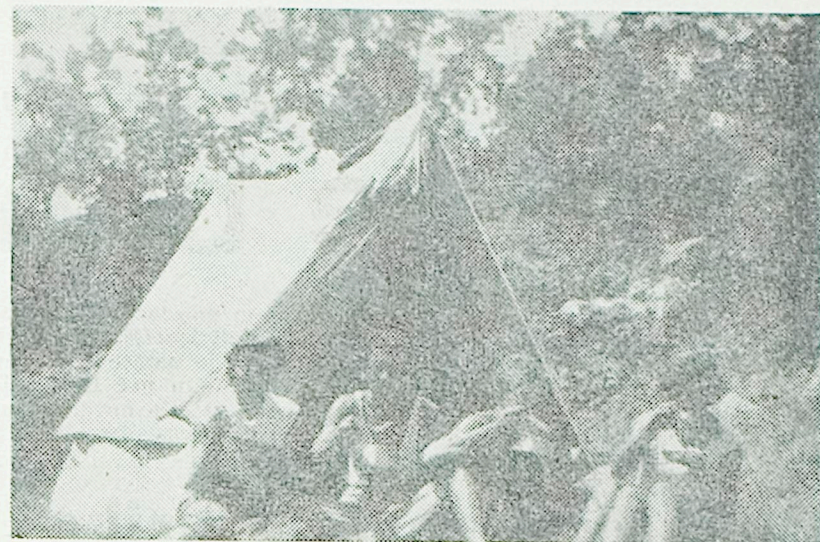
Pomembna značilnost postojnske občine so razsežni gozdovi. Zato je na njenem področju naseljenost prebivalcev znatno nižja od okrajnega povprečja. Medtem ko v okrajnem merilu ugotavljamo, da živi na kvadratnem kilometru okrog 52 oseb, je naseljenost v postojnski občini označena s 43. Socialno zavarovanih v tej občini je 70,5 % vseh prebivalcev, okrajno povprečje je 56,2 %. Naravni prirastek prebivalstva je bil leta 1955 na 1000 oseb 23, okrajno povprečje 16,5, republiško pa 20,26. Smrtnost je v postojnski občini majhna, saj je bila leta 1955 na 1000 prebivalcev le 8,4, v okrajnem merilu 9, v republiškem 9,86. Omeniti je treba, da v tem letu skoraj ni bilo umrljivosti dojenčkov. Na enega ambulantnega zdravnika pride v postojnski občini 3653 prebivalcev (okrajno povprečje 4580), aktivnih zavarovancev socialnega zavarovanja pa 1095 (okrajno povprečje 1171).

Med 100 prebivalci išče v tej občini 87 oseb zdravniško pomoč v ambulantah (okrajno povprečje 62). Statistika kaže tudi naslednje: od 100 aktivnih zavarovancev išče letno povprečno 103,7 zdravniško pomoč v ambulantah, medtem ko je okrajno povprečje 137,1. Razveseljiva pa je ugotovitev, da v postojnski občini sprejmejo v bolniški stalez le 54 od 100 zavarovancev — in gre torej okrajno povprečje v višini 79,5 na račun drugih občin kopr-

skega okraja. Zato je izguba delovnih dni v postojnski občini, kjer povprečno boluje vsak zavarovaneec do 17 dni, znatno nižja od okrajnega povprečja.

Za boljše tolmačenje navedenih števil je treba omeniti, da se v postojnski občini ne pojavljajo težnje po brezvestnem izkoriščanju sredstev socialnega zavarovanja in poudariti je treba skrb ambulantnih zdravnikov, ki podvzemajo vse preventivne ukrepe v prvem štadiju razvoja bolezni. Da pa bi bila zdravstvena služba še uspešnejša, bo treba razmisliti o izboljšanju preventivne službe v lesni industriji. Bilo bi prav, če bi delavce, zaposlene v lesni in gozdarski industriji zdravstveno nadzorovali vsaj enkrat mesečno, ker bi taki pregledi lahko preprečili marsikatero skrito obolenje.

Ština

Se spomin na srečne počitniške dni piranske mladine pod šotori v prosti naravi: opoldansko kosilo kar na kolenih.

Pisma uredništvu

Tovariš urednik!

V Piranu je dokaj hišnih posestnikov, ki bi radi popravili svoje hiše in jih zavarovali pred propadanjem, se pa postavljajo resno vprašanje, kje naj nabavijo gradbeni material. Trgovsko podjetje »Jadro« in gradbeno podjetje »Konstruktor« ne smatra za potrebno, da bi omogočila prodajo apna, peska, lesa in drugega pomožnega gradbenega materiala v manjših količinah. Menim, da bi lahko to vprašanje rešili z nekoliko dobre volje in ne bi bilo nujno ustanoviti novo podjetje, ki bi skrbelo za preskrbo gradbenega materiala po kilogramih ali komadih. Brez dvoma, vsaj takšno je moje mišljenje, bi gradbeno podjetje »Konstruktor« povečalo svoj promet, če bi zaprosilo za prodajo gradbenega materiala na drobno, po drugi strani pa bi zadovoljilo potrebam takojšnje obnove številnih stanovanjskih hiš v Piranu.

Mila Kreč

Tovariš urednik,

Kakor vsako jutro, sem morala tudi v soboto čakati več kot eno uro, da sem prišla v edini izolski mlekarji na vrsto — za liter mleka. Ta ugotovitev je skoraj paradokсна na prvi pogled, je pa utemeljena s tem, da v Izoli ne premoremo več kot eno samo mlekarjo. Ze večkrat smo potrošniki na raznih sestankih predlagali, da bi tudi Izola, ki je po številu prebivalcev dokaj veliko mesto, dobila vsaj še dve ali tri nove mlekarne, vendar pa so vsi ti predlogi obviseli v zraku. Tako morajo izolske gospodinjice, ki so ali zaposlene ali pa ne, izgubljati dokaj dragocene časa zato, ker morajo čakati v repu pred mlekarjo in kasneje prav toliko časa v kakšni drugi prodajalni živili. Prepričana sem, da bi lahko podjetje »Mleko« Izola in Občinski ljudski odbor našla potrebna denarna sredstva, da bi odprli vsaj še eno, sodobno urejeno mlekarjo, ker bi s tem oživilo dolgotrajno težnjo po kul-

turni potrebi z mlekom, hkrati pa razbremenili nadpovprečnega dela v sedanji mlekarji zaposleno osebo. Treba bi bilo le nekoliko več razumevanja za rešitev tega vprašanja, pa bi tudi marsikatera upravičena graja odpadla.

J. Jamnik

Še je v ljudeh poštenost

Da imamo še vedno med nami ljudi, ki znajo ceniti poštenost in tujo lastnino, dokazuje tale dogodek:

Prejšnjo nedeljo je Franc Bole iz Slavinj pri Hruševju na povratku od Fare izgubil listnico z nekaj tisoči denarja, osebno izkaznico in več drugih dokumentov. Listnico je našla petdesetletna Ančka Šelovin iz Gorič pri Postojni in jo takoj odnesla eno uro daleč na dom Boleta na Slavinje. Kot nagrado za poštenost in vrnjeno listnico z nedotaknjeno vsebino, je izgubitelj listnice dal najditelji — 50 dinarjev nagrade!

Kaže, da lastnik listnice vendarle ni pravično ocenil poštenosti starejše ženske, saj ji po zakonu poštenosti pripada deset odstotkov od najdene vsote.

A. P.

V LJUDSKI KNJIŽNICI v KOPRU si lahko iz-

berete dramska dela za vaš oder, v zbirki pesništva pa bogato snov za recitacijske večere.

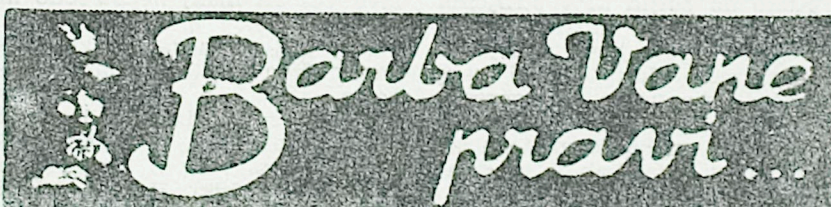
ANTON DOBRILA

V nedeljo so pokopali v Hrpeljah Antona Dobrila, uslužbenca tržaške električne cestne železnice. Pokojni Dobrila, ki je bil doma iz Hrpelje, je bil lep primer zavednega in naprednega rodoljuba, ki se je kot kmetič sin že v mladeniški dobi vključil v razna slovenska kulturna društva. Bil je član takratnega »Sokol«, vnet pevec in godbenik. Med okupacijo je skrbel, da slovenska kulturna dejavnost v domačem kraju ni popustila. Med narodnoosvobodilno borbo je bil požitvovalec aktivist, ki je vzdrževal zveze med tržaškimi in domačimi pripadniki osvobodilnega gibanja. Poleg politične povezanosti s partizani je zanje nabavljaj tudi zdravila in sanitetni material. Bil je med prvimi organizatorji odporniških akcij proti okupatorju v Trstu in okolici. Fašistične oblasti so ga strogo nadzorovale, vendar mu zaradi njegove iznajdljivosti niso mogle do živga. Pred leti si je v službi nakopal zavrato bolezen, vendar je ostal do zadnjega zvest sodelavec naprednih slovenskih kulturnih društev v Trstu. Povsod, tudi pri italijanskih oblasteh, se je dosledno posluževal samo slovenskega jezika. Komaj 54 let star je omahnil v grob. Njegova želja je bila, da bi umrl in bil pokopan v domačem kraju. Zapuščila ženo in sina, ki je slovenski učitelj na Tržaškem. Hrpeljčani in Kozinci so mu priredili veličasten pogreb. Pevec Hrpeljske »Svobode« so mu zapeli ob odprtem grobu žalostnice, godba na pihala iz Klanca-Ocizle pa zaigrala žalne koračnice. Od pokojnega se je poslovil njegov sovaščan Cvetko Cergonja, spregovoril pa mu je tudi predstavnik hrpeljske občine. Številni pogrebci so z venci in cvetjem obuli grob rodoljuba Antona Dobrila. Slava njegovemu spominu!

J. Z.

NOVA TOVARNA V PRESTRANKU

Na zadnji seji postojnskega občinskega ljudskega odbora so pretekli teden sklenili, da bodo v Prestranku zgradili tovarno za predelavo krompirja. Iz že izdelanih tehničnih in ekonomskih elaboratov lahko zaključimo, da bo ta tovarna v prvem obdobju obratovanja predelala letno 700 vagonov krompirja, potem ko bo popolnoma dograjena, pa celo 1500 vagonov. Glede na dejstvo, da so na področju postojnske občine velike, doslej še ne popolnoma izkoriščene možnosti ureditve obsežnih nasadov krompirja, bo ta tovarna takoj po uveljavljanju načel smotrnega kmetijskega gospodarstva imela dovolj surovinске baze v svoji neposredni okolici in bo brez dvoma v znatni meri pripomogla k povečanju občinskega, pa tudi okrajnega ter republiškega narodnega dohodka.

Dober dan, dragi prijatelji, pa smo spet skupaj! Bomo kar začeli. Povedati moram, da sem ta teden dobil precej pozdravov iz vseh strani. Vse mogoče pritožbe so, kar prepričajte se!

Iz Ospa mi pišejo, kako prekrasno imajo urejeno preskrbo s kruhom. Mlekarica ga pripelje v vas zjutraj nekako okrog osme ure, zgodi pa se večkrat, da pride tudi prazna, brez kruha. V vasi imajo namreč nekaj dolgo-progašev, ki se bojijo, da bi ostali brez kruha in gredo zato mlekarici naproti, da ta lahko že po poti proda vso razpoložljivo količino kruha, ki je po navadi premajhna. Baj je gre to predvsem na rovaš začasnega prodajalca, ki slabo planira potrošno pečeno moko — menda mu je zaradi njegove »začasnosti« precej vseeno, če so ljudje prav in dobro postreženi ali ne.

Zadnjič sem šel pogledat malo tudi na obmejni blok na Škofijah. Bil sem priča, ko so se nemški turisti — kar dva avtobusa jih je bilo — pogajali z obema natakarcima, koliko stane pivo. Ena je trdila, da sedemdeset, druga pa jih je skušala prepričati, da stane osemdeset. Zedinili pa sta se šele pri naplčevanju in sta pivo zaračunali devetdeset

dinarjev. Prav tako je cena poskočila kar v eni uri tudi oranžadam — s trideset na štirideset. Zelel sem si, da ne bi znal nemško, kajti številne pikre opazke na tako poslovanje so me tako zbadale, da sem jo kar pobral od tam. Zbadljivke namreč niso bile namenjene le dvema lepoticama v belih predpasnikih na bloku, marveč so letale na račun vsega jugoslovanskega gostinstva.

Škoda, da sem že tako star, ker bi me sicer prav gotovo pošteno vznemirile rdeče ženske ustnice, odtisnjene na skodelici, iz katere sem oni teden pil črno kavo v kavarni in slaščičarni v novem bloku v Kopru. Po drugi strani pa je sreča, da je to doletelo prav mene, ker bi kdo mlajši in bolj pri moči prav gotovo drugače reagiral.

Pisali so mi fantje iz Dola pri Črnem Kalu. Kakšna užaljenost, ker jih domača dekleta ne marajo! In pravijo, da jih zato ne marajo njihova dekleta, ker nimajo motornih vozil, da se zato rada ozirajo drugam, domačih trinajst fantov v starosti od 18 do 32 let — vsi so torej godni za ženitev — pa naj lepo sesa prste in naj se posuši in postara od same neizpolnjene ljubezni.

No, in jaz, Vane, pravim, da to res ni prav in pošteno, da se osapska dekleta tako malo menijo za domače fante. Če bodo še naprej vztrajale na tem, da ne bodo hodile peš po vodo, ker se bojda s sandali ne da hoditi po prahu, ker bi si odrgnila krvavordeči lak z nohtov na nežnih palcih, ker... in tako dalje, potem se bo res nekega dne pripetilo, da bo domačim fantom dovolj in bodo pogledali kam drugam za bolj usmiljenimi in manj zahtevnimi devicami.

Včasih se spravim tudi na motorno kolo in ko sem ondan z njim kolovratil od Ilirske Bistrice proti Knežaku čez Semberje, sem tamkaj na cesti naletel na cestarja, ki je barval obcestne kamne, kar pa je skoraj odveč delo po mojem, ker bo vso cesto kmalu vrag pobral, če se je ne bodo lotili cestarji pošteno popravljati. Razrita in prekopana je vsa od dežja in podobnih ne-zgod, ki bi lahko služila kot strelski jarek ali pa struga za hudournik ob hudem deževju.

V Postojni pa sem še bil priča, ko sem se za kratek hip ustavil na trgu, javnemu zakonskemu obračunavanju, in je zato spet Radio Babe prišel na svoj račun. Poročal je, da boljša polovica baje ni več prenesla »božajočih« dlani svojega ljubeznivega soproga in jo je zato kar pobrala od doma. Se dobro, da so tudi menze in restavracije v Postojni, čeprav drage, drage...

Lepo pozdravljeni!

Vaš prijatelj v tegobah Vane

TELESNA VZGOJA ŠPORT SAH

MILOŠ STERGAR:

O odnosu med športom in telesno vzgojo

Mislím, da ne bo škodovalo, če bomo skušali nekoliko pojasniti odnos telesnovzgojne organizacije Partizana do športa. Ze pred kratkim je SLOVENSKI JADRAN objavil članek, v katerem sem pojasnil glavne naloge Partizana kot kvalitetne in množične organizacije. Prav tako sem izrazil mišljenje, da vsebuje Partizan elemente, ki mu dajejo majhno prednost pred športnimi organizacijami. Danes pa bi hotel te prednosti nekoliko podrobneje pojasniti.

Predvsem naj poudarim osnovno načelo organizacije Partizan, da vzgaja svoje člane vsestransko in da s splošno telesno vzgojo vpliva na skladen razvoj telesa in duha. Partizan v svojih vrstah ne priznava rekorderjev kot nekaj izrednega, ampak jih uvršča med svoje redno članstvo. Ne daje tudi nobenih pobud za rekorde, ampak mu je vse članstvo in VSI načini telovadbe enako pri srcu. Partizan ima v svojem programu samo telovadbo na orodju za panogo, ki je specializirana v cilju doseganja rekorda. Toda tudi vrhunski telovadci in telovadkinje so podrejeni splošni disciplini in splošni telesni vzgoji. Se več — prav tak način vzgoje vpliva, da postanejo najboljši telovadci prednjaki v družtvih in kasneje vodilni kadri v družtvih. S takim načinom vzgoje izločamo negativne lastnosti, ki se rade oprimejo tistih, ki dosegajo izredne uspehe, in hkrati pripomoremo, da so najboljši telovadci po svojem vedenju, marljivosti in moralnih nazorih vzorniki, ne pa zvezdniki. Partizan stalno opozarja svoje članstvo na to, da ne zapostavlja svojih umskih sposobnosti v prid telesnih. V rekordih pa smo se danes povzpeli že tako visoko, da ne moremo dvomiti v to, da so še škodljivi za skladen razvoj človeka.

Mnogi mislijo, da je način vzgoje pri Partizanu nekaj dolgočasnega.

Res je — to ne velja samo za Partizan — da zahteva vsaka vzgoja nekaj truda in odrekani. Vendar je v glavnem vzgoja pri Partizanu prilagojena tako, da je čim bolj prijetna in da se ji vsak lahko podredi. Nekateri tudi menijo, da se Partizan največ ukvarja s prostimi vajami. Tudi to ni točno. Partizan ima v svojem programu telovadne nastope in akademije in članstvo je pač treba pripraviti za nastope v prostih vajah. Ne moremo zanikati, da je učenje prostih vaj na pamet dolgočasno, vendar to ni redno delo Partizanovih društev. Hkrati pa naj povem, da bi bilo lahko učenje prostih vaj mnogo bolj prijetno, če bi imeli dovolj dobrih prednjakov, ki bi znali pravilno in primerno hitro vaje učiti. Za vse druge proste vaje — to so vaje za lepo držo — pa menim, da jih pri Partizanu še premalo vadijo, saj bi morale prav te vaje biti osnova razgibanja in s tem tudi osnova pravilnega razvoja telesa.

Mirno lahko priznamo, da partizanska društva v koprskem okraju še zdaleč niso poiskala vseh možnosti telesnih dejavnosti. Kljub naglemu razvoju iger v naših družtvih, ki imajo že močna moštva, še zmeraj niso igrice v splošnem programu vzgoje, zapostavljena pa sta zlasti atletika in plavanje. V Partizanovi vzgoji niso dovolj zastopane panoge, ki so posebnega pomena za čutila in razvoj refleksa kot na primer streljanje in namizni tenis. Prav tako je še vedno premalo povezave s prirodo. Mnogo več kot doslej bi morali organizirati društvenih izletov v prirodo, taborjenja, društvene pohode, izlete s kolesi in podobno.

Neredko slišimo tudi prigovore, da v organizaciji Partizan ni dovolj tekmovalj. Res je, mladina si želi tekmovalj in hoče dokaz napredka v

panogi, v kateri se udeležuje. Tega se zaveda tudi Partizan, ki ima v svojih programih vrsto rednih tekmovalj, prvenstev in prijateljskih srečanj. Toda Partizan popolnoma upravičeno trdi, da tekma ne sme biti sama sebi namen, ampak je to le prikaz rednega dela. Za tekme so namreč potrebne priprave, ki so vezane na čas. Zato mislimo, da ni pravilno tekanje od tekme do tekme, ampak da morajo biti tekmovalja skozi vse leto pravilno razporejena, da ne ovirajo rednega dela.

VESLANJE

Na okrajnem prvenstvu najboljša Izola

V Izoli je bil v nedeljo prvi del okrajnega prvenstva v veslanju, na katerem so nastopili najboljši veslači Kopra, Izole in Pirana. Največ uspehov so požel Izolani, medtem ko so lanski prvaki Koprčani precej nazadovali. Posamezni rezultati:

Pionirji-Yola: 1. Izola, 2. Koper.

Mladinke-skiff: 1. Izola, 2. Piran.

Mladinci-klinger: 1. Izola, 2. Koper.

Mladinke-klinger: 1. Izola.

Gledališče SLOV PRIMORJA

KOPER: 4. septembra premiera Dobričin: SKUPNO STANOVANJE. Red A in izven.

Radio KOPER

NEDELJA, 1. IX. 1957:
8.00 Kmetijska oddaja — 8.30 Sporedne glasbe — 9.00 Oddaja za Beneške Slovence — 9.20 P. I. Čajkovski: »Snežuljica« balet, I. dejanje — 10.15 Pojeta Dekliški in Mladinski zbor Idrijske gimnazije p. v. Maksa Pirnika — 10.30 Sosedni kraji in ljudje: Ob Nadiži v Podbenesec — 10.45 Glasbena medija — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Nastop Tržaškega ženskega vokalnega kvarteta; pri klavirju Ubald Vrabec — 15.30 Nedeljski popoldanski koncert.

PONEDELJEK, 2. IX. 1957:
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 — Kmetijski nasveti — 13.45 Ponedeljkove popevke — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Sport doma in po svetu — 14.40 To smo izbrali v naši diskoteki — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Igrajo Veseli godci in Postojnski fantje.

TOREK, 3. IX. 1957:
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Torkov operni oder — 14.30 Gospodarska oddaja: Letošnji gospodarski uspehi v goriškem okraju — 14.40 Pisan sporedne glasbe — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Narodne pesmi iz Slavonije izvajajo: Mali zbor, Tumburški zbor in narodna Družina Radia Zagreba.

SREDA, 4. IX. 1957:
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Ritmi in pevci od tu in tam — 14.00 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturna kronika — 14.40 Poje Zbor Radia Beograda p. v. Borivoje Vitića in Josipa Kalčića — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Zabavne melodije za harmoniko.

ČETRTEK, 5. IX. 1957:
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Glasba po željah — 14.30 Popoldanski glasbeni spored — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Slovenske narodne izvajajo Dana Filipič in Franc Koren, spremlja Avgust Stanko.

PETEK, 6. IX. 1957:
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Tiseč in en takt (Pisan spored solist in orkestr. glasbe) — 14.30 Spoznavajmo našo domovino: Dubrovnik, biser Jadrana — 14.40 Zabavne melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Madžarski narodni motivi.

SOBOTA, 7. IX. 1957:
7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Jutranji koledar — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Melodije in ritmi — 14.20 Reportaža - studio Celje — 14.35 Za vsakogar nekaj — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.25 Belokranjske popevke.

Plavanje
PRED

PRIMORSKIM PRVENSTVOM

Kakor je znano, bo v Novi Gorici 8. septembra primorsko prvenstvo v plavanju in vaterpolu. V obeh okrajih se tekmovalci in tekmovalke najskrbneje pripravljajo. V Novi Gorici bodo imeli že v nedeljo izbirna tekmovalja. Prav bi bilo, da bi na to pomislili tudi v koprskem okraju, kjer se je v zadnjih tednih zanimanje za plavanje in vaterpolo zelo povečalo.

Hokey na kotalkah

V tekmovalstvu za republiško prvenstvo v hokeyu na kotalkah je Nova Gorica premagala ljubljansko Olimpijo s 13:4 (6:2, 2:2, 5:0).

Kino

KOPER: 30. in 31. avgusta in 1. septembra ameriški film BELI JORGovan. 2. in 3. septembra jugoslovanski film NE OBRACAJ SE SINKO. 4. in 5. septembra ameriški barvni film KROGLA ČAKA.

IZOLA: 30. avgusta italijanski film PREPOVEDANE ZVEZE. 2. in 3. septembra ameriški barvni film KROGLA ČAKA. 4. in 5. septembra jugoslovanski film NE OBRACAJ SE. SINKO.

SECOVLJE: 31. avgusta italijanski film STO LET LJUBEZNI. 1. septembra ameriški barvni film UJEMITE TATU. 5. septembra ameriški film RAZVESELI SE.

SMARJE: 31. avgusta ameriški film UJEMITE TATU. 1. septembra italijanski film STO LET LJUBEZNI. 4. septembra ameriški film BELI JORGovan.

SKOFIJE: 31. avgusta italijanski film PREPOVEDANE ZVEZE. 1. septembra ameriški film MASCEVALCI. 4. septembra ameriški film RAZVESELI SE.

DEKANI: 31. avgusta ameriški film MASCEVALCI. 1. septembra italijanski film PREPOVEDANE ZVEZE.

POSTOJNA: 30. in 31. avgusta in 1. septembra ameriški film TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJA. 3. in 4. septembra jugoslovanski film ZENICA.

PIVKA: 31. avgusta in 1. septembra BERLINSKA ZGODBA. 4. in 5. septembra NORI PODVIG.

SEZANA: 31. avgusta in 1. septembra ameriški film KAVARNA NA GLAVNI ULICI. 3. in 4. septembra francoski film JUNAKI SO UTRUJENI. 5. in 6. septembra jugoslovanski film OBLEGANJE.

MALI OGLASI

ŽENSKO DVOKOLO, skoraj novo, proda Ana Fras, Piran, ul. Svobode 61.

DVOKOLESA od 7000 lir naprej in MOTORNA DVOKOLESA od 44.000 lir naprej dobite pri tvrdki MARCON, Trst, Ulica Pietà 3. Darilne pakete pošljamo tudi v inozemstvo in so brez carine!

Za nakup novih in rabljenih LAMBRETT se obrnite na tvrdko Aldo Merolli v Gorici, ul. Goričaldi št. 5, telefon 2723. Tvrdka uredi vse potrebno za izvoz. Pišite nam in dali Vam bomo vsa potrebna navodila!

MOŠKO in ŽENSKO KOLO znamke »Bianchi« v odličnem stanju ter 4 m dolgo barko na vesla in jadro (možno vgraditi motor) proda Anica Štolfa, Portorož 87.

V NEDELJO, dne 25. VIII. 1957 okrog 10. ure dopoldan, sem izgubil na parkirnem prostoru pred novim blokom v Kopru potovalno aktovko z osebnim perilom in brivskim priborom. Poštenega najditelja prosim, da mi aktovko vrne proti nagradi 3000 dinarjev na upravo Slovenskega Jadrana.

MESTNA HRANILNICA v Izoli, Cankarjev dvored 3, proda skoraj nov raztegljiv kavč za 40.000 din. Ogled v Portorožu štev. 268.

Gostinska zbornica za okraj Koper sprejme v službo

administratorko

Pogoji: dovršena administrativna šola ali 5 let prakse v administraciji. Zaželeno je znanje stenografije. — Plača po dogovoru. Nastop službe takoj.

PRIDITE NA

III. MEDNARODNI VINSKI SEJEM

na Gospodarsko razstavišče v Ljubljani
od 4. do 15. IX. 1957.

Nad 500 vrst najboljših vin iz Anglije, Avstralije, Avstrije, Cipra, Francije, Grčije, Holandije, Italije, Kanade, Malte, Zahodne Nemčije, Portugalske, Romunije, Španije, Urugvaja, Jugoslavije in drugih.

Ocenjevanje in nagrajevanje najboljših vin po Mednarodni strokovni komisiji.

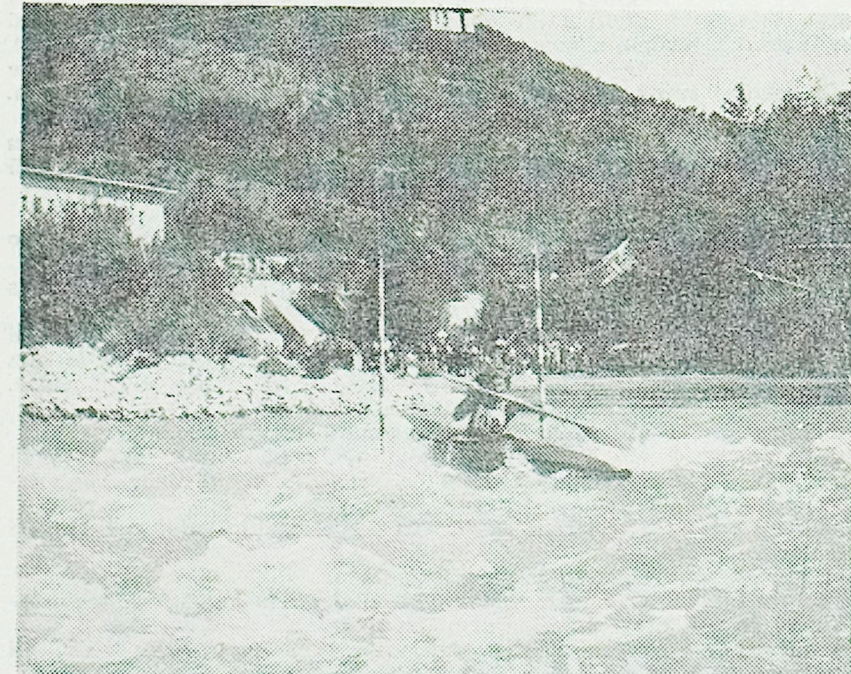
Tradicionalna poskušnja svetovnoznanih vin!

Vinogradniki! Oglejte in nabavite si najmodernejše vinogradniške, kletarske stroje in naprave ter druge pripomočke za vinogradništvo!

37. plenarno zasedanje vinogradnikov 22 držav!

Do sedaj največja tovrstna prireditve na svetu!

Izkoristite popust na železnici!

Prizor z nedeljskega mednarodnega tekmovalja v kajak slalomu na valovih Soče pri Plavah, Nova Gorica. Češkoslovaška tekmovalka Krylova je v ostri ženski konkurenci dosegla prvo mesto. Svojo vrednost je pokazala tudi v tekmovalstvu moških dvojic v kanujih, kjer je skupaj s svojim mošcem Šonskym dosegla tretje mesto.

Svetovni časopisi so zadnji čas mnogo pisali o veliki alpinistični nesreči, ki se je pripetila sredi tega meseca v francoskih alpih. Med ponesrečenci sta bila tudi dva jugoslovanska planinca. Naša slika prikazuje reševanje mladega italijanskega alpinista Claudijs Cortija iz smrtnega objema zaledenelih alpskih sten, kjer je za vedno ostal njegov prijatelj Stefano Longhi

Butlinova počitniška taborišča

Raztresena so po vsem Britanskem otočju. Nad pol milijona gostov gre vsako poletje skozi nje. Prav svojevrsna ustanova, ki je iz revnega mladeniča v nekaj letih naredila milijonarja. Deževno vreme, ki mu je pokvarilo počitnice, je Billyja Butlina privlelo na srečno misel... Iz sladkega spanja prebudi

Zena: »Pri pogledu na te nesramnice mi kar kri zavre!«
Mož: »Meni tudi!«

Reke bodo zakurjene

V severnih deželah povzroča dolga zima predvsem rečni plovbi mnogo nepravilnosti in škoda. Da bi se temu v bodoče izognili, so švedski znanstveniki in tehniki prišli na misel, da bi namesto vzdrževanja dragih ledolomilcev pozimi poskrbeli, da bi reke ne zamrzile. Postopek bo zelo preprost. Na rečno dno bodo položili luknjičaste cevi iz

umetne snovi. Stisnjeni zrak, ki ga bodo črpali v cevi, bo uhaľal skozi luknjice in zvrtil čisto toplo talno vodo na površje, kar bo preprečilo nastanek ledu.

SIMPANZI PLAVAJO PO PASJE

Doslej je bil svet mnenja, da opice ne znajo plavati in da se morajo kot človek te umetnosti šele naučiti. Lovca Louis de Lassaletta trdi sedaj nasprotno. Na zasledovanju divjačine v Španski Gvineji je s čolna opazoval štiri šimpanze, kako so s pasjim podobnimi gibi preplavali široko Rio Benito. Če plava šimpanz, zakaj bi ne plavale tudi druge opice?

V Hollywoodu imajo svojo senzacijo, ki se vleče že nekaj mesecev. Izbruhnil je velik škandal zaradi pisanja lista »Confidential«, ki se ukvarja samo z odkrivanjem intimnih in pikantnih dogodivščin v modernem filmskem svetu. Vsa zadeva je zdaj pred sodiščem, ker so nekateri prizadeti filmski zvezdniki revijo tožili zaradi razgaljanja časti in vznemirjanja legalnih zakonskih zvez. Na sliki je direktor »Confidentiala« Heward Rushmere na zagovoru pred sodiščem v Los Angelesu

NA KAVKAZU JE ZDRAVO PODNEBJE

Nedavno je v kavkaški vasi Erman zatisnil oči Egor Korolev, ki so ga smatrali za najstarejšega državljana SZ. Dopolnil je 157 let. Živi pa v isti vasi še več krepkih starcev in stark, starosta med njim pa je 137-letni Sulejman Aršba, ki ga visoka leta ne zadržujejo od poljskega dela.

AMERICANKE IN MOZITEV

V ZDA je v teku zadnjih deset let število mladih žensk med 20. in 24. letom naraslo za 16%, onih med 25. in 29. letom pa za 12%. Zenske svoje može v splošnem preživijo. To je tudi vdom več. Pojavil se je problem: kako vse to preživljati? Kam z žensko nadprodukcijo?

Slika prikazuje Olgo Čehovo, vdovo po pokojnem slavem ruskem pisatelju Antonu Čehovu, ki je te dni v svoji hiši v Moskvi v krogu prijateljev in tovarišev slavila devetdeseto obletnico rojstva. Olga Čehova je bila v svoji mladosti slavna gledališka igralka.

Tuanku Abdul Rahman je ime novemu malajskemu kralju, ki bo 31. t. m. uradno nastopil svojo dolžnost, ko bo Malaya dobila formalno svojo neodvisnost. Kandidatov za malajski prestol je bilo med poglavarji v deželi več, končno pa so na tajnem glasovanju izvolili Rahmana

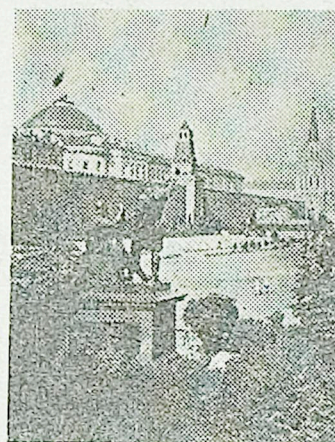
V Los Angelesu v ZDA je tri sto Indijancev, pripadnikov slavnega plemena Črna noga, zagnalo divji indijanski krik kot pozdrav filmskemu igralcu Garyju Cooperu, ki so ga sprejeli za častnega člana svojega plemena, obenem pa izvolili za svojega vrhovnega poglavarja. Henry, »Severni veter«, in June, »Zeleno oko« pravkar nadevata indijanskemu ljubljencu košato perjanico iz orlovskih peres kot znak najvišjega plemenskega dostojanstva

Dr. Lee Morgan iz New Yorka je direktorica »Zavoda za znanstveno predstavljane«, ki ga je sama ustanovila. »Izumila« je nekakšen elektronski stroj, ki za 30 dolarjev poišče navni strani perfektnega moža ali ženo. Slika kaže »izumiteljico«, ko sedi pri svojem stroju in išče s pomočjo njegovih elektronskih možganov moža dekletu za njo. Tudi v znanju tehničnega napredka sveta!

Dežela stoletnikov

so ZDA, kjer je po zadnjih ugotovitvah okrog 3750 oseb praznovalo svoj stoti rojstni dan. Moških bele kože je bilo med njimi 550, belih žensk 880, barvane kože (rjave, rumene ali črne) pa 820 moških in 1500 žensk. Zenske so bolj trdožive, stoletnic je skoraj še enkrat toliko kot med moškimi.

Velikanski Rdeči trg pred Kremljem v Moskvi je bil minule dni priča veličastnemu slavlju mednarodne solidarnosti mladine vsega sveta. Mladinci z vseh kontinentov, vseh ras in prepričanj, so si na tem prostoru podali roke in se objeli ne glede na vse razlike, ki jih sicer ločijo. Skupno so predvsem izrekli zahtevo, naj človeštvo ohrani mir na svetu, da bo doživelo lepše dni ob uporabi in izkoriščanju vsega napredka in pridobitev današnjega sveta

Juriš na šortke

V švicarski vasi Bosco so se poleti nepričakovano pojavile turistke v kratkih hlačah in odprtih srajčnih bluzah. To je tamošnjega župana tako razkačilo, da je naščuval vaščane na predrzne žensčine. S kosami in vilami so jih nagnali iz vasi. Na svojo srečo so turistke imele pri roki svoje avtomobile, sicer bi ne bile ušle kmečki jezi.

UČINKOVITA VZGOJNA METODA

V živalskem vrtu mesta Buffalo v državi New York, ZDA, nekateri dečki niso mogli krotiti svojih nagonov za mučenje živali. S pristankom policije je uprava živalskega vrta vtaknila take grešnike za eno uro v prazno zverinsko kletko, da so jih lahko videli vsi obiskovalci. Najbrž bo to zaleгло.

Tudi na jugu se sankajo

CRES, naš največji otok, ima razen mnogih posebnosti tudi to, da pozna in uporablja sanki. Čeprav po njegovih krških bregovih vsakihi deset let enkrat za pol ure sneži. Strma je njegova severna obala, mestoma krasno zelena in gozdната. Od tam spraviti drva na barko in domov ni šala. Pa so si prebivalci skromne vasice MERAG nasproti otoka Krka umislili prave pravcate sani, ki jih poznajo pri nas. Z njimi spravljajo po strmih bregovih potrebni jim les do morja. Sani pa ima in uporablja samo ta vasica in noben drug kraj na vsem otoku.

»Nazaj!« sem zavpil. Vzpenjal sem se po nasipu in spodrsel po blatu. Šoferji so bili pred mano. Vzpenjal sem se po nasipu hitro, kolikor sem mogel. Iz gostega grmovja sta se oglašila še dva strela in Aymo, ki je prav tedaj stopal čez tir, se je zamajal, se spotaknil in padel z obrazom na zemljo. Povekli smo ga na našo stran in ga obrnili. »Položite ga z glavo navzgor,« sem rekel. Piani ga je obrnil. Obležal je v blatu na eni strani nasipa, z nogami navzdol, iz ust pa mu je pritekala kri. Vsi trije smo se v dežju sklonili nadenj. Bil je zadet v tilnik in kroglja mu je bila šla skozi pod desnimi očesom. Umrl je, medtem ko sem mu zapiral obe rani. Piani mu je položil glavo na zemljo, mu s kosom obvezilne gaze obrisal obraz, potem pa se ni več zmenil zanj.

»Ti prekleti —,« je rekel. »To niso bili Nemci,« sem dejal. »Nemci še ne morejo biti tod.« »Italijani,« je rekel Piani in izgovoril te besede s posebnim poudarkom. »Italijani!« Bonello ni rekel nič. Sedel je poleg Ayma, ne da bi ga gledal. Piani je pobral Aymovo čepico, ki se je bila odtrgala po nasipu navzdol, in mu z njo pokril obraz. Potem mu je snel čutarico. »Bi pil?« Piani je pomolil čutarico Bonelliju. »Ne,« je odvrnil Bonello. Obrnil se je k meni. »To bi se bilo lahko zgodilo na progi vsak hip slehernemu izmed nas.« »Ne,« sem dejal. »To se je zgodilo zato, ker smo šli čez polje.« Bonello je zmajal z glavo. »Aymo je mrtev,« je rekel. »Kdo je zdaj vrsti, tenente? Kam pojdemo zdaj?« »Streljali so Italijani,« sem dejal. »To niso bili Nemci.« »Če bi bili Nemci, bi nas bili vse pobili,« je rekel Bonello. »V večji nevarnosti smo pred Italijani kot pa pred Nemci,« sem rekel. »Zaščitnice se bojé vsega. Nemci pa vedo, kaj hočejo.«

Tudi pragovi so bili izkopani in treščeni vzdolž nasipa. »Ležite! Ležite!« je rekel Aymo. Vrgli smo se na tla ob nasipu. Po cesti se je peljala druga skupina kolesarjev. Pogledal sem čez rob in jih videl, kako se peljejo dalje. »Videli so nas, toda šli so dalje,« je rekel Aymo. »Tu zgoraj nas bodo vse pobili, tenente,« je rekel Bonello. »Ni jim mar za nas,« sem dejal. »Nekaj drugega iščejo. Bilo bi bolj nevarno, če bi se nenadoma pojavili pred nami.« »Jaž bi rajši hodil tod, bolj v zavetju,« je rekel Bonello. »Prav. Mi bomo šli po progi.« »Mislite, da se bomo prebili skozi?« je vprašal Aymo. »Zatrdno. Tu jih še ni mnogo. Prebili se bomo ponoči.« »Kaj pa je tu počel tisti štabni avtomobil?« »Sam bog ve,« sem odvrnil. Šli smo po progi. Bonello, ki je bil utrujen od hoje po blatu nasipa, je prišel gor k nam. Proga se je zdaj ločila od ceste proti jugu in nismo več videli, kaj se dogaja na cesti. Majhen most čez neki kanal je bil porušen, vendar smo zlezli čezenj čez tisto, kar je bilo ostalo od loka. Pred sabo smo slišali streljanje. Dospeli smo na železniško progo na drugi strani kanala. Peljala je čez ravno polje naravnost proti mestu. Pred sabo smo videli tir druge železniške proge. Na severu je bila glavna cesta, na kateri je bilo videti kolesarje, proti jugu pa je čez polje, ki je bilo na obeh straneh poraslo z gostim drevjem, vodila stranska cesta. Menil sem, da bi bilo bolje, če bi jo mahnilo naravnost proti jugu in če bi se tako izognili mestu ter ubrali pot čez polje proti Campoformiu in čez glavno cesto proti Tilmentu. Tako bi se izognili glavni liniji, po kateri je potekal umik, ter se držali bolj stranskih cest onkraj Vidma. Vedel sem, da vodi tod čez ravnico mnogo stranskih poti. Spustil sem se z nasipa. »Pridite sem,« sem rekel. »Šli bomo po stranski cesti in se na južni strani izognili mestu.« Vsi smo se spustili z nasipa. S stranske ceste je nekdo ustrelil proti nam. Kroglja se je zarila v blato na nasipu.

ERNEST HEMINGWAY:
Slovo od orožja

66 POSLOVENIL RADO BORDON

»Kaj pa to pripovedujete nam, tenente?« je rekel Bonello. Umolknil sem. To se me ni prav nič tikalo. Edina naloga, ki sem jo imel, je bila, dospeti s tremi bolniškimi avtomobili v Pordenone. To mi ni uspelo. Vse, kar mi je bilo zdaj stori, je bilo to, da dospem v Pordenone. Prav verjetno pa ne bom dospel niti v Videm. Sam hudič je priča, da ne bom. Edino, kar lahko storim, je, da odstanem miren ter da pazim, da me ne ubijejo ali pa ujamemo. »Kaj nisi odčepil čutarice?« sem vprašal Pianijsa. Pomolil mi jo je. Napravil sem krepak požirek. »Lahko bi se odpravili,« sem rekel. »Sicer se pa prav nič ne mudi. Bi radi kaj jedli?« »To ni kraj, kjer bi se lahko ustavili,« je rekel Bonello. »Prav. Pa pojdemo.« »Naj se držimo na tej strani, v zavetju?« »Bolje bo, če pojdemo po vrhu. Lahko se zgodi, da tudi oni pridejo čez ta most. Ne bi bilo dobro, da se pojavijo pred nami, še preden jih zagledamo.« Šli smo dalje po železniškem tiru. Na obeh straneh se je razprostirala mokra ravnica. Pred nami, na drugi strani ravnice je bil na vzpetini Videm. S starega gradu na hribu so se spuščale strehe. Videli smo zvonic in stolp z uro. Na poljih je bilo mnogo murvinih dreves. Spredej sem videl kraj, kjer so bile tračnice razkopane.